

Šiame numery

Ko Brežnevas Nixonui
nepaskė.
Išeivijoje po trisdešimties metų.
Fausto Kiršos paliktoji lyra.
Stasys Santvaras apie
kan. Mykolą Vaitkų.
Latvių išeivių muzika.
Lituanistikos Institutas auga.
Lietuvių dailės paroda
Corcoran galerijoje,
Washingtonė.

Išeivijoje po trisdešimties metų

Vytautas Bieliauskas

Didžioji Europos tautų kelionė, prasidėjusi prieš 30 metų, palietė gana stipriai ir lietuvius. Tūkstančiai lietuvių turėjo pajudėti iš savo namų, nutraukti ryšius su savo šeimomis ir palikti savo tautą. Per Vokietiją, Austriją, Prancūziją ir Italiją lietuviai keliavo į kitas šalis ir kitus žemynus. Jie keliavo į Š. Ameriką, Kanadą, Pietų Ameriką, Australiją, N. Zelandiją ir kitur. Bet jų kelionė buvo panaši kelionei Amžino Žydo, kuris, vis toliau keliaudamas, galvojo, kad jau artėja prie savo namų. Taip ir įvairiuose pasaulio kraštuose apsisistoję lietuviai manė, kad jie apsisistoję tik laikinai, ir buvo visuomet pasirodę grįžti atgal į savo gimtąjį kraštą. Ir į JAV daugumas atvykusiųjų gyveno viltimi, kad jie greit grįš namo. Bendras galvojimas buvo, kad mes čia esame, tik laikinai stabtelėję, pakeliui į Lietuvą. Tuo būdu lietuviai visur kūrė Lietuvai vaduoti organizacijas, svarstė net naujos, jiems grįžus į Lietuvą, valdžios sąstatą, nagrinėjo jos ekonominę programą ir t. t. Laikiniai Amžino Žydo apsiausta padėję, jie mėgino sau laikiną tapatybę įvairiais terminais pabrėžti, save vadindami pabėgėliais, tremtiniais, emigrantais, nuskriaustaisiais, arba net paprastais "dypukais". Ir, naudodami šiuos įvairius terminus, mes per metų metus stiprinome savo nostalgiją gimtajam kraštui, puoselėjami kame kaltės jausmą, kad tą kraštą gal per greit, gal be gilesnio galvojojimo palikome ir jam nedavėme to, ką turėjome duoti. Bet nostalgija ir kaltės jausmai testiprino tik keliavimo padėties galvojimą. Dėl to buvo labai svarbu turėti savą, lietuvišką veikimą: savas, lietuviškas mokyklas, savą lietuvišką literatūrą, muziką, meną, šokį ir savas profesines organizacijas. Net savo valsčių ir savo kaimų organizacijų prireikė didesniems lokalinio patriotizmo šalininkams. Todėl atsirado net Zapyškio, Zanavykų, Dzūkų, Žemaičių ir kiti panašūs klubai; mes visai rimtai kūrėme net savo parduotuves, savo kepyklas, aludes, savo bažnyčias ir savo kapienes.

Bet jau netoli 30 metų praėjo nuo to laiko, kai lietuviškas Amžinas Žydas laikinai padėjo savo lazda ir atsėdėjo trumpai atsikvėpti. Ir štai dabar jau beveik 30 metų prabėgo nuo ano iškeliavimo. Ir taip pamažu mes pradėdami visai rimtai abejoti, ar mes iš viso kada nors tą savo keliavimą lazdą vėl bepakelsime. Mirtis pasiima iš mūsų tarpo mūsų draugus ir pažįstamus; žili plaukai ir sulinkę pečiai pradeda rodyti visų mūsų fizinius ribotumus keliavimui. Pamažu mes pradėdami pastebėti ir jauti, kad, sustoję čia, mes jau sustojome ne laikinai, bet pastoviai, kad mes savo kelionėje pasiekėme "Schlusspunkt"—paskutinį tašką. Bet ką reiškia keliautojui įleisti šaknis? Garsusis Britų psichologas Erik Erikson, studijavęs taip

Atostogų kelias...

Nuotrauka Jono Dovydeno

pat pasaulinę emigraciją nuo antrojo pasaulinio karo, sako, kad keliautojui prarasti keliavimą ir įleisti šaknis reiškia prarasti savo tapatybę. Argi kas gali vadinti sėslų "Amžinuojų Žydą"? Tai būtų jam charakterio praradimas. Ar tiktu "Skraidančiajam Olandui" kur nors pasijimasis iš vietos į vietą. Šitai juos verčia daryti jų darbdaviai, valdžios įstaigos arba net noras prasiimti aukštyn savo karjerose. Šie žmonės keliai šimtus ir tūkstančius mylių iš vienos Amerikos pusės į kitą; jie perka namus, apsisistoją, kad vėl už kelerių metų keltųsi kitur. Žinoma, jie kilnojasi tame pačiame krašte, bet argi tai nieko nereiškia. Ir JAV turi didelių skirtumus klimato, kultūros ir ekonomijos atžvilgiu daugelyje valstijų. Tik skirtumas tarp šio krašto imigracijos ir mūsų imigracijos yra tame, kad amerikiečiai čia praranda savo šaknis, keldamiesi iš vietos į vietą, o mes prarandame šaknis, apsisistodami vienoje vietoje. Tai yra paradoksas, bet galutinis jo rezultatas yra veik tas pat. Taigi, koks yra galutinis rezultatas šio šaknų praradimo, kuris liečia tokią didelį skaičių žmonių šiame krašte? Psichologai ir psichiatrai sako, kad tai pasireiškia gausiais jausmų sutrikimais, praradimu tradicijų vertės, susilpninimu socialinių institucijų ir praradimu rodo kriminalinių nusikaltimų padidėjimu, moralinį smukimą, socialinį pasimetimą ir bendrą savų tapatybės krizę. Šeimų pakrikimo statistikos JAV kelia vis

daugiau ir daugiau susirūpinimo įvairiuose sluoksniuose; korupcija ir moralinių ir etinių vertybių praradimas šiandien yra bauginantis faktas visame krašte.

Bet, žinoma, tai, gal kas nors iš mūsų tvirtins, yra statistikos, liečiančios tik "amerikonus", o lietuvių jos neličia. Deja, toks tvirtinimas yra labai graži, patriotiška fikcija. Bet ji yra fikcija. Lietuviai kaip ir kiti naujieji emigrantai, yra visai prisitaikę prie šio krašto besąknės visuomenės. Statistikos rodo, kad emocionalūs sutrikimai, moraliniai sumišimai, šeimyninio gyvenimo sunkumai, kriminaliniai incidentai, jaunimo sumišimas ir t. t., nekalbant jau apie alkoholizmą, vagystes, agresyvių elgesį ir lytinį palaidumą, mūsų grupėje turi veik tas pačias statistines proporcijas. Tai yra stipriai kalbą faktai, kurie mums nėra malonūs girdėti, nes mes vis geriau mėgstame fikcijas, negu faktus, kurių negalima paneigti.

Paliekant nuošaliai individualių priežasčių studijavimą, tenka grįžti atgal prie mano ankščiau pristatytos tezės, kad šaknų praradimas yra tragiškos pasekmės visiems. Dėl to yra labai svarbu mums ieškoti sprendimų šioms problemoms, kurios yra žalingos ne tik mūsų tautinei grupei, bet taip pat ir šiam kraštui, kuris yra dabar tapęs, turint mintį gyvenamąją dabartį, mūsų tėvyne (ir tai yra įvykę, nežiūrint mūsų noro ar nenoro).

Tapatybės ieškojimas JAV tautybių tirpinimo katile

Daugelis stebėtojų sako, kad

tautybių individualios charakteristikos pranyksta greičiau JAV, negu kur nors kitur pasaulyje. Šiame krašte tautinės grupės yra visiškai ir be jokio skirtumo priimanamos; individai su bet kokiomis pavardėmis čia neturi jokių sunkumų rasti darbą ir laimėti pripažinimą. Dėl to čia, daugiau negu kur kitur, vyksta greita aklimatizacija. Šioje aklimatizacijoje tautybės gali labai greit išnykti ir tautiniai siekliai išdžiūti. Iš dalies tai nebūtų blogas rezultatas, žiūrint iš JAV tautinės politikos taško. Bet tai gali būti daug labiau aliarmuojanti tikrovė, žvelgiant iš tautinio — lietuviško punkto. Nėra abejonės, kad aklimatizacija ir tautinė niveliacija turi mažesnę įtaką i mus, kurie esame, taip sakant, "nauji ateiviai". Bene svarbiausias, aklimatizaciją stabdantis veiksnys yra minėtas mūsų jausmas, kad mes čia neturime savo namų, net tada, kai realybė sako, jog namų kitur, kaip čia, ir negali būti. Daugelis išeivių čia jaučiasi svetimi, nežiūrint to, kad jie ir šilčiausiai vietinių gyventojų būtų priimami ir vertinami. Daugeliui laikrodis yra sustojęs 1940-1943 metais, ir jis ten tebestovi. Jie gyvena praeitimi, su gilia Lietuvos meile, bet su ne-realiu jos paveikslu savo vaizduotėje ir savo širdyje. Laikas gali sustoti tik mūsų vaizduotėje, o ne tikrovėje. Tikrovėje laikas bėga, ir su juo vyksta pasikeitimai ir Lietuvoje ir mumyse. Taip pamažu, net patiems neįsivaizduojant, mes esame tapę "amerikonais" savo galvojuimu, savo rūpesčiais ir savo interesais. Net mūsų elgsena yra tapusi daug artimesnė šio krašto žmonių elgsenai, negu mes patys įsivaizduojame. Ir mūsų labai savos, lietuviškos organizacijos ir mūsų spauda yra perėmusios daugelį šio krašto bruožų. Šitai tie, kurie iš mūsų yra linkę po pasaulį pakeliauti, gali tą faktą geriausiai pastebėti. Pamažu mes pradėdami pamatyti tam tikrus skirtumus, sakykim, tarp kanadiečių-lietuvių elgsenos ir tarp amerikiečių-lietuvių, nekalbant jau apie skirtumus tarp Argentinoje gyvenančių, Europoje esančių ir t. t. Dažnai tenka patęmyti, kad sveturi susitikę šio krašto kitų tautybių amerikiečius, lietuviai jaučia jiems daugiau artumo, negu kitame krašte gyvenantiems lietuviams. Ir tai nereiškia nutautėjimo ar nelojalumo savo kraštui, bet tai reiškia, kad mes esame įgiję naujų bruožų, kurie tarpusavyje jau ir skiria, ne tik vieniją. Aš čia nekalbu apie kokį nors skirtumą, liečiantį Lietuvos meilę ir prie jos prisirišimą; šitai mums, visur gyvenantiems, yra dar labai sava ir vienoda, nes tai yra mūsų visų vienodas, visus rišąs pergyvenimas. Bet aš kalbu čia apie skirtumus tarp mūsų pačių, kurie yra atsiradę laiko dinamikos įtakojė.

Jaunimas išeivijoje

Visa, kas buvo ligi šiol minėta, tinka mums, kurie esame čia nauji ateiviai. Bet kaip yra su

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė paraštė

Ko Brežnevas Nixonui nepasakė

"Dvi Romos krito, trečioji Roma — Maskva stovi, ketvirtos Romos nebus, gi trečioji Roma — Maskva vadovaus pasauliui", šituos žodžius Pskovo vie-nuolyno ihumenas Filoteus XV amžiaus pabaigoje rašė Maskvos didž. kunigaikščiai Jonui III (1440-1505). Vytauto Didžiojo provalkalčiui. Pastarasis, tęsdamas Jono Kalitos (jis, kaip pirmasis Maskvos valdovas, didžiojo kunigaikščio titulą gavo iš Auksinės Ordos totorių chano 1328 m.) pradėtą "rusų žemių rinkimą", suėmė į savo rankas visas aplinkines rusų kunigaikštystes, dar Lietuvos nevaldomas žemes ir pradėjo pulti Lietuvą. Jis buvo reikalingas to grobuoniškumo pateisinimo "teorijos". Tada ir gimė Maskvos rusiškasis mesianizmas.

Raudonosios Rusijos vienas geriausių filmų režisierių S. M. Eisenšteinas savo filmo "Jonas Žiaurasis" pirmoje dalyje (1944 m.) tuos pačius Filoteaus žodžius įdėda į ano filmo pagrindinio "herojaus" Jono Žiauriojo lūpas! Tie žodžiai pinasi, tarytum kokia nenutraukiama gija, per visą Rusijos istoriją, jie nesvetimi net garsiajam filosofui V. S. Solovjovui (1853-1900), jie yra savi ir V. Leninui. Tas Maskvos mesianizmas, nežiūrint jo išorinės formos, nuo šimtmečių buvo ir yra esminė Maskvos politikos gairė. Ją sekė ne tik Maskvos Jonai, Aleksiejus Romanovas (1656 m. išžudęs dešimt penkis tūkstančius Vilniaus gyventojų), Petras Didysis, Kotryna II, Nikolajus I (kuris savo 1848. IV. 18 d. manifeste, užtikrindamas Rusijos veržlumą, skelbė: "nes Dievas su mumis, t y su rusiais), Aleksandras II bei III, bet ir Leninas, Stalinas, Chruščiovas ir Brežnevas, nes tai yra ne Rusijos valdovų, bet pačios "Amžinos Rusijos" nekeičiama, mistiška gairė.

Sekdama tą savo "idee fixe", Maskva niekad nesiliovė ir ne-

siliaus plėsti savo valdų ribas, iki ji neužvaldytų viso pasaulio. Užtat Maskvos "plėtimasis" yra nesiliaujantis, tęstinis procesas. Istorijos bėgyje keitėsi tik metodai, bet jokių būdų ne jo esmė. Ypač nuo mongolų jungo numetimo (1480 m.) Maskva nuolat kariavo su savo kaimynais, vis plėsdama savo teritoriją, kad: a) užimtų "tuščius plotus", b) įvykdytų užimamųjų žemių gyventojų "laisvą valią", c) išlygintų savo sienas iki "jų natūralumo", nors praktikoje Maskva niekad nesilaikė tų "natūralių sienų".

1425 m. (Vytauto žento Vošylos I-jo mirties metais) Maskvos kunigaikštystė apėmė 400,000 kv. km. (apie 154,400 kv. mylių), t. y. mažiau negu Kalifornijos valstija (156,361 kv. m.), gi dabar Maskvos valdos (neskaitant satelitų) apima 23,000,000 kv. km., t. y. apie 8,878,000 kv. mylių (JAV — 3,615,122 kv. m.). XIX a. Rusija buvo užėmusi ne tik Aliaską ir įkėlusį koją į Kaliforniją, bet jau bandė įsitaistyti Havajuose, Pietų Amerikoje ir t. t.

Rusų filosofas, rašytojas K. Leontjev 1884 m. rašė: "Rusija vietoje nykstančios Romos-Vokietijos civilizacijos turinti duoti pasauliui naują, rytų slavų civilizaciją". Tas anti-europietiškas, vingiuota gija vingiuojantis rusų filosofijoje bei literatūroje, šiandieną yra Maskvos komunizmo-bolševizmo sudėtinė dalis. Su juo rišasi ir Maskvos "nusiteikimas" Romos katalikybės atžvilgiu. Jau nuo minėto Jono III-jo (kai jis pradėjo skelbti III-sios Romos valdovų) laikų Romos popiežius Maskvai buvo ir yra Priešas Nr 1. Jei istorijos bėgyje tas Maskvos nusiteikimas ir atlyždavo, tai tik tada, kai visa tai buvo naudinga Maskvai.

O vis dėlto tą Rusijos imperiją Maskvos valdovams statė ne rusai. Ypač nuo Petro Di-

(Nukelta į 2 psl.)

Išėivijoje po trisdešimties

(Atkelta iš 1 psl.)

mūsų vaikais ir vaikais? 30 metų, ačiū Dievui, nesustabdė mums šeimų kūrimosi, ir, kur mes nekelsime, šiandien rasime vis gražų būrį čia ar kitur gimusio jaunimo, turime daug gerai išsilavinusio prieauglio: vyrų ir moterų, kurie baigė čia vietines mokyklas ir universitetus ir kurie jau tampa vadais profesiniame darbe, moksle, organizacijose ir t. t. Pažvelkime į juos taip pat psichologiškai akimi. Čia gimę, apie Lietuvą žino tik iš savo tėvų ar senelių pasakojimų. Jie nėra pergyvenę savo tėvų "didžiosios kelionės" asmeniškai, ir jiems čia yra ju kraštas. Jie čia turi savo šaknis ir, nežinodami kaip jie bežiūrėtų į lietuvišką veikimą, jiems tas veikimas nėra istorijos stabdymas, bet savo tautinio paveldėjimo palaikymas tuo krašto, kuriame jie gyvena, rėmuose. Ir taip dabar, kada senesnioji karta pergyvena savo bešakniškumą, jaunoji karta tuo atžvilgiu yra daug patvaresnė, nes jų šaknis yra čia. Žinoma, ir jaunoji karta turi savo tapatybės krizes, bet jos jau yra kur kas daugiau susijusios su vietinio krašto vertybių ir rūpesčių krizėmis. Šitas apibendrinimas tinka ne tik tiems, kurie yra taip įsijungę į vietinį gyvenimą, kad jau nuo lietuviškos veiklos yra visai atitolę, šitai tinka ir mūsų lietuviškoje veikloje labai aktyviai dalyvaujantiems aprašyti. Jie visi daugiau ar mažiau tvirtina savo tautinio paveldėjimo pagrindus, ir tai yra gerai. Bet jaunimas istoriją gyventi negali, ir tuo būdu jaunimo krizė yra susijusi su ateitimi. Jaunimui reikia dinamiškos, besivystančios, o ne sustojusios istorijos. Ir taip pamatę mūsų jaunoji karta ima daugiau ir daugiau kęsti, kaip šaka, nuplauta nuo medžio kamieno. Jaunimui, daugiau negu mums, yra reikalingas kokią nors formą gyvas ryšys su savo kraštu, su savo tėvų kraštu. Be šio ryšio atgaivinimo, mūsų išėivijos tautinė ateitis yra beveik bevilniška. Ji yra liūdna mums, kurie dar šiame gyvenime norėtume išvysti takus, vaikščiotus savo vaikystės metais. Bet tai yra daugiau sentimentalioji kančia. Jaunimui visa tai yra idealistinė kančia, nes Lietuva jiems yra idealas, kuris turi kada nors prie jų priartėti, arba kitaip jis visai išblės. Ir ši kančia yra gili ir ilga.

Namų ir šaknų beiškant

Ir taip dabar po 30 metų mūsų išėivijos, žvelgiant į save, mes jaučiamo, kad mums kažko trūksta. Šitą trūkumą pergyvename visi: jaunieji ir vyresnieji. Bet nei vieni, nei kiti trūkumo nepašalina, sėdėdami laukrodžio sustabdymu. Vos čia atvykę, mes juokdavomės, skaitydami senųjų emigrantų spaudą, kuri buvo netoli ką šokusi nuo 19-tojo šimtmečio spaudos draudimo epochos. Mes juokėmės, nes aiškiai matėme, kaip jiems laukrodžio sustojimo prie 1908-10 metų datos. Bet ir ar su mumis neatsitiko panašiai po 30 metų? Laikrodžio sustabdymui nei savo tautybės nei laikysime, nei savo kultūros savo vaikams neperduosime. Gyvenimas keičiasi, nes jis yra gyvas. Ir mes negalime nuo jo atsilikti. Žinoma, iš esmės atsilikti mums niekas ir neleidžia. Bet mes galime visą savo energiją skirti vien stabdžių naudojimui, užuot naudojant ją progresui. Daugelis dalykų, kurie seniau buvo tipiški lietuviški, šiandien nėra tokiais, ir jie turi būti pakeisti. Nematau nieko specialiai lietuviško, sakysim, užsispyrus laikytis lotynų kalbos naudojimo lietuviškoje katalikų bažnyčioje, kai dabar galima net lietuvių kalba naudoti. Bažnyčia pasikeitė, ir mums užsispyrusiai laikytis istorinės praeities būtų lygu įrodinėjimui mūsų giminytės su romėnais.

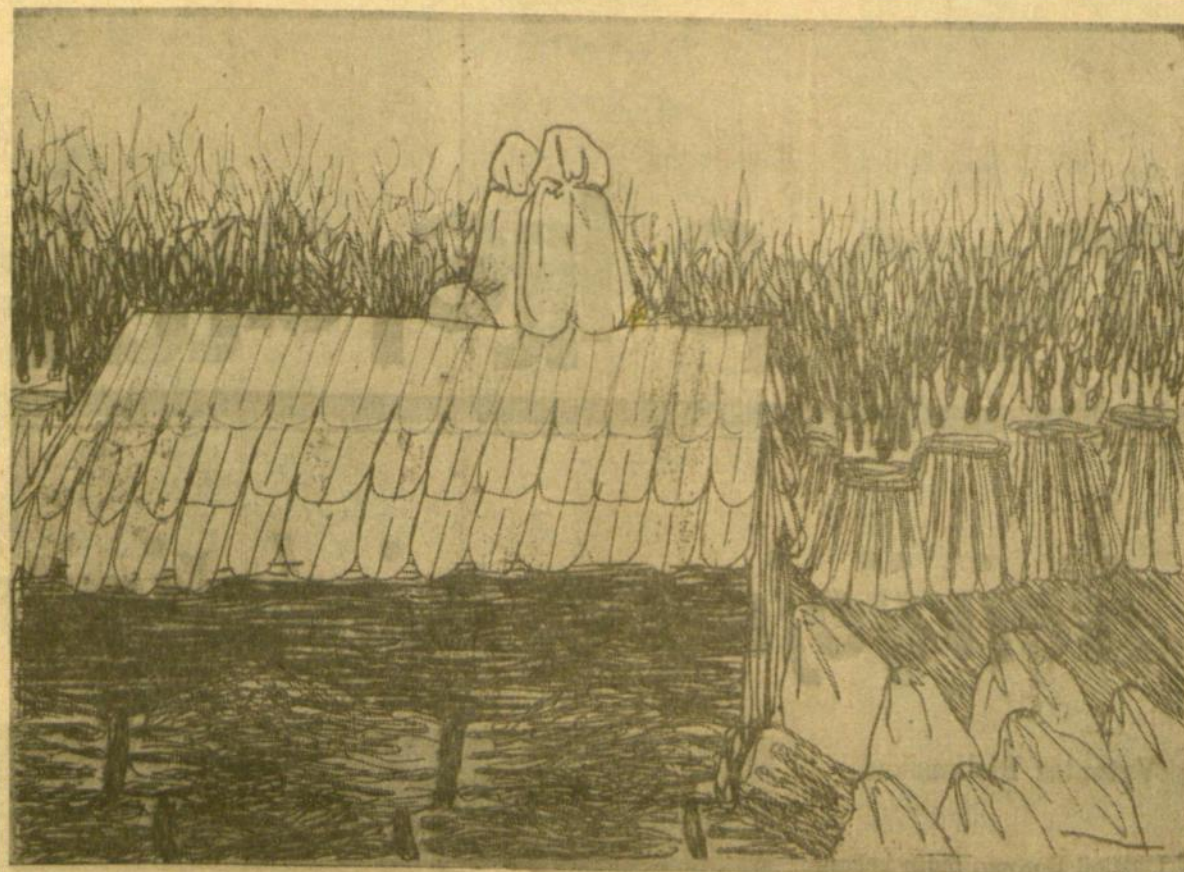
Laikrodžio negali būti sustabdymas, reikalaujant, kad lietuviai gydytojai ir šiandien naudotų tik valerijonų lašus, kaip visuotinį vaistą. Valerijono lašai kai kuriems mūsų sukelia tautinių asociacijų, bet jie nieko neturi bendro nei su tautiškumu, nei su gera medicina.

Laikrodžio negalima sustabdyti, savo tapatybę remiant politinėmis organizacijomis ir tarp savęs pravedžiuojantis. Daugelis tų organizacijų turi labai garbingą praeitį, bet dabartyje jos yra tik sustojusio laikrodžio ženklas. Taipgi laikrodžio sustabdymas yra jau išankstinis bet kokio ryšio smerkimas su okupuotos Lietuvos žmonėmis, kada kiekvienas, dažniau savo gimines kontaktuojantis jau pradėdamas laikyti komunistu ir išdaviku. Laikrodžio sustabdymas pasireiškia mūsų galvojime, kad kiekvienas dabar Lietuvoje gyvenas ir turis padoresnį darbą turi būti didžiausias komunistas ir mūsų tautos priešas. Yra mums dar nesuprantamas dalykas, kad šiandien Lietuvoje žmonės jau ir kai kuriuos lietuvių komunistus (pvz. prof. Joną Kazlauską) laiko savo krašto kankiniais. Sakysim, ir ekumeninis sąjūdis yra geras dalykas: jis yra naujas dalykas, ir mums turi būti gėda, kad mes vis dar nesugebame lietuviškame tarpusavyje ekumeniškos dvasios išvystyti. Galėčiau dar daugiau laikrodžio stabdymo pavyzdžių minėti, bet užteks ir šių. Norėčiau tik pabrėžti, kad ateina laikas pasukti mums laikrodį pirmyn, ir, tik tai padarius, mėginti žvelgti į savo namus ir savo šaknis.

Pasukime tad šiandien išėivijos laikrodį 30 metų į priekį ir trumpai pažvelkime į save ne iš 1943, bet 1973 metų viršūnės. Taip pasuktas laikrodžio bus šiuometinis, ir mes pasidarysime ne vien tik istorijos saugotojai, bet ir dabartyje vykstančio gyvenimo dalininkai. Taip žiūredami, mes turėsime prieit išvados, kad mums reikia dalyvauti ir šio krašto kultūriname, socialiniame ir politiniame gyvenime. Mums reikia leisti čia šaknis sąmoningai ir nešti į ją, stiprinant čia moralines ir kultūrinės vertybes ir padedant tai 70 milijonų šio krašto "keltuotojų" susirasti namus. Šio krašto žmonės pradžioje mums buvo reikšminga atrama ir paguoda. Dabar jau mes galime kitiems tuo pačiu atsilpygti. Šio krašto socialinės, rasinės, ekonominės ir politinės problemos yra taip pat mūsų problemos, ir mes neturime galvoti, kad vien kitų tautybių žmonės jas išspręs. Mes turime patys jas kartu su visais spresti.

Žinoma, negalime užmiršti ir savo tautinio paveldėjimo, savo tradicijų, savo organizavimą ir savo kalbos. Bet, dalyvaudami lietuviškame gyvenime, mes neturime tautiškai lyg atskiru, bendram gyvenimui nepriklausomų dalykų. Į tai turi būti žiūrima, kaip į specialų, mums labai brangų veikimą, žinant, kad jis nėra priešiškas mūsų pilietinėms pareigoms, nes iš tikrųjų lietuviškas veikimas man yra dalis mano gyvenimo, kaip Amerikos piliečio; ne tik kaip lietuvi.

Mūsų dabartis reikalauja konkretų su savaisiais Lietuvoje. Mums reikia ju, o jiems reikia mūsų. Asmeniškai ryšys su atskirais žmonėmis nereikia politinio sprendimo Lietuvos suvereniteto ar okupacijos plotmėje. Šis ryšys, tiesa, yra neįmanomas be Sovietų S-gos jo toleravimo. Be toks toleravimo jis ir dabar vyksta, tai mums kelia tikrą problemą. Problema yra tame, kad mes nenorime sutikti, kad, gal būt, ir Sov. S-goje laikrodžio sukasi pirmyn, kad ir ten yra šokių tokių pasikeitimų,

Irena Mitkutė

Iš ciklo Lietuviškieji keiksmažodžiai: "Kad tu sudegtum ir au pačiuke ir su gryčiuke".

kurie yra vis dėlto plyšiai geležinės uždangos masėje. Sovietai drįsta įsileisti mus tegu ir labai ribotomis grupėmis ir atskirais vienetais, nes jie nesibijo, kad mes, ten nuvykę, jų sistemą pakeisim. O ar dabar mes turime bijotis, kad mes patys ar mūsų vaikai, ten nuvykę, savo ideologiją prarasime. Jeigu jau taip lengvai šitai gali įvykti, tai gal jokios ideologijos ir neturėjome? Aš mesu politikas ir taip pat nesioriu raginti visus dabar vykti į Lietuvą, nes tai turi būti kiekvieno asmeniškai, apgalvotas sprendimas — pavoju ir nesuipratimu išskoti nereikia. Bet aš neturiu jokio pagrindo bijotis dėl mūsų jaunimo ar senimo sveiko savarankiškumo ir tautinio sąmoningumo. Niekas neturi vilkėti, kad greit įvyks masinis keliavimas iš ir į Lietuvą. Biurokratai tenai šitai apribo. Bet bent maži vieni su kitais kontaktai jau reikią šiojią tokią transiūziją mūsų tautiniam stiprumui palaikyti ir čia ir ten. Tai yra ateities viltis, kuri yra reikalinga mums ir mūsų vaikams.

Išėivijos sudabartinimas

Mano siūlomas laikrodžio pasukimas į šiandieną reikštų išėivijos sudabartinimą. Tai reikštų ir kartų plyšio pašalinimą tarp mūsų ir jaunimo, nes tada mūsų visų interesai ir darbai supanašėtų. Mes visi būtume čia išsiskirę kaip namiškiai. Mes visi galėtume bendradarbiauti lietuviško veikimo ir lietuviškos kultūros palaikyme. Ir mes visi galėtume savo lietuviškumui užtikrinti ateitį. Žinoma, dabartyje mes turėtume vertinti visų darbus: ir tu, kurie daugiau lietuviškai veikian yra įsijungę, ir tu, kurie vagas verčia daugiau šio krašto gyvenime. Mes turėtume vertinti jaunuosius, gražiai kalbančius lietuviškai, bet mes turėtume neniekinėti ir tu, kurie gerai lietuviškai išlaikyti neturėjo progos. Aš manau, kad jau yra atėjus laikas angliškai kalbantį lietuvių aprūpinti lietuviška spauda anglų kalba. Mes turėtume sumažinti savo organizacijų skaičių ir padaryti bendruomenę tikrai ekumenišką, nepartinę bazę, kurioje visi lietuvių rasti sau didesnę ar mažesnę kampą. Lietuvių Bendruomenė čia yra apie 26 metų, nors jos idėja aš pristačiau visuomenei 1945 metais. Tada aš siūliau bendruomenei pasirinkti nepartinę, o kultūrinę ir tautinę bazę. Deja, kai šiandien paskaitau savo tuo metu paskelbtą knygutę, atrodo, kad bent ¾ mano siūlymų bendruomenės kūrimui ir plėtimui liko prie sustabdyto laikrodžio. Reikėtų būtinai tą laikrodį pasukti ir padaryti Pasaulio Lietuvių Bendruomenę — tikrą, tegu ir daugiakalbę, tarptautinę Lietuvių Bendruomenę. Pasukime vėl laikrodį 30 metų pirmyn ir gy-

Kertinė paraštė

Atkelta iš 1 psl.

šiams su kitų tautybių žmonėmis bet ir kasdieniniame gyvenime"

Kam privilegijos ir kam jokių teisių nėra, rodo ir tas faktas, kad pačioje Rusijoje jokia kita respublikinė kalba savų mokyklų negali turėti, nors ir būtų vienoje vietoje didesnis ištremtųjų ar šiaip susispietusių lietuvių, ukrainiečių ar kitų kiekis, tuo tarpu visose nerusiškose respublikose rusų mokyklų dygsta kaip grybai visur, kur tik atkeliamas rusų kolonistų būrys.

1926 m. surašinėjimo duomenimis 6,600,000 nerusų kilmės žmonių pareiškė, jog jų gimtoji kalba esanti rusų kalba. 1959 m. surašinėjimo duomenimis tokių buvo jau 10,200,000, gi 1970 m. duomenimis — 12,800,000 žmonių. Greita to, per šį surašinėjimą net 41,900,000 pareiškė, kad jų antroji kalba esanti rusų kalba. Tad, jei dabar Rusijoje yra 129,000,000, t. y. 53% etniškų rusų, tai tokių, kuriems gimtoji kalba esanti rusų — 141,800,000, t. y. 58.7%, gi tie, kurie "daugianacionalinėje" valstybėje kalba rusiškai, jau sudaro 183,700,000, t. y. 76%! Tas nutautinimo ir nutautėjimo procesas vyksta be paliovos. 1959 m. savo gimtąją kalbą kalbėjo 87.7% ukrainiečių, gi 1970 — jau 85.7%. Dar blogiau yra su gudais: 1959 m. 84.2% gudų kalbėjo savo gimtąją kalbą, gi 1970 — jau 80.6%! 1970 metų duomenimis 6,700,000, t. y. 14.3% ukrainiečių pareiškė, jog jų gimtoji kalba esanti rusų kalba, gi 1,800,000, t. y. 19.4% gudų irgi tą patį pareiškė

Dar blogesnė padėtis yra su

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antrad., Kėtv. ir Penktad.
9 val. ryto iki 12 val. dienos ir nuo
9 val. popiet iki 8 val. vakaro.
Šeštadienis 9:30 - 12 val. dienos
Emergency tel. — 788-3981

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR
GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą
2858 West 63rd Street

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, Ill. — 599-0500
Pirmą Ilgonių pagą susitarimu
Jei neatliepiau, skambinti 374-8012

(Kiek patrupinta paskaita, skaityta Pasaulio lietuvių gydytojų suvažiavimo gegužės 26 d. Chicagoje).

Rusijos seniau valdomomis mažomis tautomis. Taip 1970 m. duomenimis rusiškai kalba: kabinatų 71.4%, šerkesų 70.0%, komi-permialų 68.5%, čečėnų 66.7%, mordvių 65.7%. "Memento" visoms rusų valdomoms tautoms skamba rusų Volodarskio, Sovietijos Statistikos Vald. viceprezidento žodžiai, skelbiantys 1970 m. surašinėjimo duomenis, kad "... milijonai įvairių tautų žmonių rusų k. ir kultūrą laiko savo gimtosiom". Čia vėlta prisiminti, kad per visą 57 m. Sovietijos egzistavimo laikotarpį nebuvo nė vienos bylos už rusišką nacionalizmą ar sovinizmą, tuo tarpu tik per paskutinius 10 metų vien Ukrainoje tokių bylų buvo iškelta apie 2,000, kur ukrainiečiai buvo kaltinami "nacionalistiniu nukrypimu", kada jie reikalavo ukrainiečių kalbai Ukrainoje lygių teisių su rusų kalba. Tuo atžvilgiu rusai yra ir bus visų šimtų procentų neatlaidūs.

Caro vidaus reikalų ministro Valujevas (1814-1890), kuris 1865. IX. 13 d. paskelbė draudimą lotynų raidėmis spausdinti "lietuvių ir žemaičių" raštus, skelbė, kad "ukrainiečių tautos nebuvo, nėra ir nebus". To šandieną Maskva dar nedrįsta pakuoti.

(Nukelta į 5 pusl.)

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-608 ir California
Sąstogose nuo birželio 15 d. iki
liepos 8 d. Reikalui esant prašome
kreiptis pas
DR. TAURĄ, tel. PR 8-1223

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Routo 68 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet.
antrad., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.

DR. AN. RUDOKO kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GE 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.
ad. 10-4, šeštad. 10-8 val.

Ofs. tel. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne
atsiliepiu, skambinti: MI 8-0001

TEL. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rezid. — Pilspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6
iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta
Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir
šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIILIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienius
šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštad. 12-3 val. p. p. ir
trečiad. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL
KRAUČELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatliepiu skambinti
471-0236. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KEDŽIJE IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos Kasdien nuo 10 v. ryto iki
7 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo
10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 8-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 3 val. popiet iki 7 v. vak. šeštad.
nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik
susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba Lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
5159 South Damen Ave.
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7607
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečiadienis uždaryta.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. Reliance 5-4410
Rezid. Gtrevelli 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val.
iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.,
antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 935-8296
Valandos: 2-8 v. v. penkt. 10-12
ryto ir 2-8 val. vak. šeštad. 1 iki
4 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas tr. rez. 2652 W. 59th St.
Tel. Pilspect 8-1223
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 3 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad.
2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Tel. Pilspect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val. pirm., antrad., ketv. 6-8 val.
vak., penktad. ir šeštad. 2-4 popiet
ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-8 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
Val. pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8,
penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Persikaitę "Draugą", duokite
ji kitiems pasiskaityti

Ant išeivijos vieškelio palikta lyra

Poeto Fausto Kiršos pomirtinio "Palikimo" puslapius sklaidant

PR. VISVYDAS

Faustas Kirša, PALIKIMAS. Po mirties likusių raštų knyga. Bostonas, 1972. Parengė Stasys Santvaras. Išleido Lietuvių Enciklopedijos leidykla. Viršelį ir skyrių pavadinimus piešė Paulius Jurkus. Leidinys 318 psl., kainą \$6.00, gaunamas ir "Drauge".

Savo 70-ties metų minėjimo proga Faustas Kirša tarė žodį Lietuvos garbei. Jis kvietė klausytojus gaivalinga kuštūra spirtis prieš laikmečio smūgius. Cituodamas vokiečių filosofą F. Schellingą, idealizmo atstovą, jis nurodė ir savo poezijos prasmę — būti tuo pačiu laiku girtam ir blaiviam. Ne kūniškai, o dvasiškai. Atseit, nuolat skrajojti idealistinėje padangėje. Tokiu poetu jis ir liko per visą savo gyvenimą.

Po trejų metų F. Kirša mirė (1964. I. 5). Palaidotas Bostono Forest Hills kapinėse. Ant jo paminklo iškalti jo paties žodžiai:

Aš liudiju keliaujančią per žmones
Kūrybos aistrą, laimę ir Golgotą.

Jo dvasinė kelionė dar nepasibaigė. Jis nepaliko jokio apčiuopiamo medžiaginio turto. Tik vieną valizą. Poeto draugai Genė ir dr. Bronius Micevičiai šią mantą nuvežė kitam poetui Stasiui Santvarui. Valizoje buvo surastas Kiršos kūrybinis palikimas:

"1) Gana stambus pluoštas periodikoj spausdintų ir dar niekad nespausdintų eilėraščių, pluoštelis eiluočių dedikacijų, nemenkas kiekis neišbaigtų eilėraščių, 2) III ir IV knyga satyrinės poemos Pelenai, 3) poemėlė Pabėgėliai, 4) Jurgio Baltrušaičio rusų kalba rašyto poezijos rinkinio Lelija ir piautuvas liet. kalba, 5) Maironio poemos Z nad Biruty vertimas į liet. kalbą, 6) Užrašai".

Tokį sąrašą Paaikšninimuose duoda leidinio sudarytojas St. Santvaras, kuriam ir teko visas nelengvas eilėraščių išsifravimo, sutvarkymo ir paruošimo spaudai darbas. Juo labiau ne-

Poetai Mykolas Vaitkus (kairėje) ir Faustas Kirša

Nuotr. Beatričės

lengvas, nes rankraščiai buvo rašyti pieštuku ir smulkiam raidėm, kai kur vos įmatomai. "Ne vieno eilėraščio posmas mirga 2, 3, 4 ir 5 aukštų bokštais", rašo St. Santvaras. F. Kirša, matyti, siekdamas frazės tobulumo, grūmėsi su lietuvių kalbos žodynu. Jo frazė šakota, vietomis šiurkšti kaip ažuolo žievė, o kartais sublizganti lapelio švelnumu. Dažnai pavartojami nekasdieniško gymio žodžiai: jaura, šiura, vorlakai, tetervos, niūkalas, ama, sprėsmai ir pan. Kai kur tokia leksiška atrodo per kieta, dar neturinti poezijos gyvybės.

"Palikime" randame apie 60 puslapių anksčiau rinkiniuose nepasirodžiusių Kiršos eilėraščių, parašytų įvairia tematika, įvairia forma, daugiausia klasikiniu posmu, su dominuojančiais rimais. Retą Kiršos eilėraštį galima pamilti iš karto. Tokie išsivenimo aiškinimai, kaip "apvaldytuos sunkiuos / neraliuotas suraliuos",

kartais pribloškia skaitytoją, pripratęs prie švelnesnio žodžių sudėstymo. Kurdamas frazes, Kirša eksperimentuoja. Jis siekia ne tiek melodingo minties išsakymo, kiek "protinės jėgos, plieninio žodžio granite, naujos padangėje žaros". Tai simbolizmas, sustiprintas idealistiniu beatodairiškumu. Poetas dažnai forsuoja posmą. Skulptoriškai dažno eilėraščio akmenį, pamažu iškaldamas minties bruožus. Pro dulkų ir atskalų sluoksni kartais pamatai ir patrauklių pavidaį. Taip ir girdi atkaklaus akmenskaldžio vyrišką balsą:

Kai įkvėpimo smūgiai
Zaizdas aplinkui sėja,
Daugiau nei žemės ūgiui
Prasmė ištryksta ir idėja. (18)

Kirša yra baltrušaitiškos linijos simbolistas, linkstas į orią, judrią didaktiką, į buities bei gyvenimo aiškinimą, į glaudų minties išsakyimą. Minties pajėgumu

itin išsiskiria: "Kasryt keliuos", "Laiko šypsena", "Gimimas", "Aš nubudau", "Aptemimo valanda", "Ir Tau". Yra dar keli eilėraščiai. Čia kartkartėmis įsminga gliaprasmės metaforos: "Ant mano lūpų ir akių / užkrito Viešpaties ugnis", "Ir abejonės prie minties prišalo", "Mano trapią dieną vandenynas nešė", "Skarotas gedulas ant ažuolų užkrito". Tai skambūs vaizdai, savo simboliniu plazdėjimu pasiekia dvasios viršūnes.

Gan įdomi ir nebaigtų eilėraščių atranka. Viso apie 50 fragmentų, tarp kurių pasitaiko geros poezijos. Vietomis tie "nebaigtieji" nuskamba puikiai nuglūdintomis sentencijomis:

Kad aš mokėčiau pasiguosti
Ir žodžius žvaigždėmis sagstyti —
Nuplaučiau į ramybės uostą
Ir midų gerčiau pas Kastytį. (89)

Gamtos grožių ir mellei skirti "Aidų aidužių aidai", sudaryti iš 41 gabalų. Čia Kirša kai kur

FAUSTAS KIRŠA

Ištraukos iš "Pabėgėlių"

VI.

Visai be tako, pro miškėlį,
Su ryšulėliu ant pečių,
Ir Krėvės Skerdžius rado kelią
Pabėgt nuo tankų ūžiančių.
Jau ko, jau ko, atrodo, kam čia
Svetur dar nešti kaulų ramsčiai:
Tiek metų gyvuliui ganei
Ir niekad, niekad nemanei,
Kad reiks senatvę kažkur vilkti,
Ramos tėvynės pasiilgti
Ir vis galvoti: Dievas duos,
Akis užmerksime namuos.
Mat, skerdžius buvo toks lietuvis,
Kad meilę protėvių nutrint
Baisiau, negu pakaušin šūvis
Iš rankos nekriško priimt.
Mišku lydėjo skerdžių lepšiai,
Bet neberinko jis jų krepšin.
Jis manė, kad gamtos dievuliai,
Kada ramu, ramiai sau guli,
Bet reikalui ištikus aiškiai,
Jie dieviškais sprendimais reišklas:
Ir jį užstos, užstos visus
Kankintus ir skriaustus.

XIV

Jau koks bebūtų tas Vasaris —
Iš Lietuvos, kaip zulkis, neria,
Net spindi dviračio virbai.
Dantų nežiūri bolševikai,
Į Volgą išveža ir pliką,
Tuo darbu džiaugiasi labai.
Svajojo Putino Vasaris,
Kaip moterims ant kaklo karias,
Nors ašaroja su kitais;
Apleisdams Lietuvą tėvynę,
Jis daužė kumščiu į krūtinę,
Kad jis dar tvirtesniu ateis.
Dabar tolyn nuo tų gandų,
Nuo šuvių ir nuo priešų pinklių!
Kaip lydeka, praplėšus tinklą,
Jis laisvės meldžiasi vardu.
Bet čia likimas į apvylė —
Dangų granatos pasipylė,
Skeveldros krito ant galvų.
Ir vienas švino gabalėlis
Staiga jam smilkinį praskėlė,
Vasaris mirė tarp savų.
Ir matėsi ant balto veido,
Kad Dievas nuodėmes atleido.

XVI

Billūno Brisius ligi sienos
Dar bėgo šunkeliais baltais,
Bet jau toliau paliko vienas, —
Gal šeimnininkas dar ateis?
Jo liūdnos, ilgesingos akys,

toks jau grakštus ir dainingas, skundas" ir dar kelis. Tai reanoris kartoti kad ir šiuos eilėraščius: "Daina", "Rankų dovana", "Tylėk", "Oi, mergele, audėjėle", "Gersim", "Mergelės

skundas" ir dar kelis. Tai realus lobis muzikams, ieškantiems grynų, paprastų tekstų dainoms. Negaliu susilaikyti nepaminėjęs itaigios eilutės: "Neskaldyk žo-

Pasiryžimo paslauga
Ir šuns širdis viltingai plakė,
Kad viskas pasikeis staiga.
Bet jis namo nebesugrįžo,
Nei buvo noro bėgti svetur;
Senatvėje šeimos smaližiui
Sunku naujai kur įsikurt,
Brangus, nekaltasai šuneli,
Ir tu likai prie viešo kelio
Sulaukti kruvinos dalios,
Kaip koks šventasis avinėlis,
Prieš nieką keršto nepakėlęs,
Tik laukdams atmainos gailios.

XVIII

Žiūrėk, žiūrėk, per kalną kurla
Net pats Tamošius Bekepuris,
Atšventęs riebias vestuves,
Nusgandęs, kad pakarti ves.
Primes, kad tu pasmaugei žydą,
Kad partizanų gal buvai,
Geldai gal turto su pavydu,
Ar su su banditais kariavai.
Vis tiek suras tau tikrą mirtį,
Būk tikras, gausi gerą pirtį.
Paskui Tamošių Bekepurį
Pasklido Blinkio atžalynas:
Vieni miškuose įsikūrė,
Kiti tarp vokiečių kankinas
Kaip niekas, jauną kartą šaukia
Tėvynės meilė ir dvasia:
Brangi paširusi palaukė,
Brangus Jiemulis danguose.
Brangus jiems mokslas — bet teisingas,
Brangus jiems žodis — bet širdies;
Ką agitpropas tik palies,
Jiems šaltu plėnu kūnan sminga.

XXIII

Ir aš pabėgau iš tėvynės
Su širdimi ir lazdele.
Neteko turto kraut, po plynių,
Neteko sirgti ta dalia —
Ne tas, ne tas likimą lemia...
O liepos mėnuo toks gražus:
Sodybas, sodus ir daržus
Paklojo tau, kaip mirazus,
Kad tu labiau mylėtum žemę,
Kur jaunas augai putinai,
Skradei svajonių gulbinai...
Ir visa tai niekias neis?...
Nūn mano plaukus vėjas taršo,
O tankai veržiasi kaip veršiai,
Grumoją mirtimi, kerštu.
Aš niekam pykčio neturėjęs,
Gimiau ir vaikštau su idėjom
Ko nori jie? Ko nori tu?
Verpetai taršė mano plaukus,
Bet aš vagas variu per lauką —
Ir sklido giesmės iš širdies.
Visokie mokė piligrimai,
Kai sėjau pelenus arimuos,
Kai švietė maldos ant akmens.
Ir kas iš to? — tariau nekarta.
Ir nežinau, kentėt ar verta
Dėl palaidos kitų širdies,
Dėl draugo primerktos akies.

džiais tylumos". Primena akmeistų manierą.

Draugiškas mostas atsiskleidžia Dedikacijose. Net po dvi są-

(Nukelta į 4 pusl.)

Šviesusis Krislas užgeso

Rašytojui, kanauninkui Mykolui Vaitkui mirus

STASYS SANTVARAS

Krislas, kuris užgeso, iš tikro buvo šviesus, gausia dvasios šilima spinduliuojantis ne tik savo aplinkoj, bet ir lava tirštuose lietuvių tautos sluoksniuose. Tokių kilnių ir taurių asmenybių, koks buvo velionis kan. Myk. Vaitkus, maža tėra mūsų tarpe, tur būt, nedaug jų yra ir plačiose bei ilgose žmonių gyvenimo gatvėse.

Kai tekdavo jį sutikti ir jo samprotavimų, jo nuomonių paklausti, gana dažnai susidarydavo įspūdis, kad neapykantos, netolerantingumo, nesantaikos miręs rašytojas iš viso nepažįsta. Vienaskaitos ar daugiskaitos žmogus, kurį jis pakankamai gerai pažino, jam vis atrodydavo esanti daugiau ar mažiau garbinga ir šviesi būtybė.

Galima tad be svyravimo teigti, kad Poeto išgyventas amžius buvo Tiesos, Gėrio ir Grožio pasaulis, kur skraido šviesūs ir saulėti krislai. Ir bėrė jis mūsų sielosna tarpusavio patikėjimo ir meilės grūdus, bėrė tuos "krislus" ir "nušvitusias dulkces" gausiom rieškučiom, ir tik dėl to poeto Myk. Vaitkaus gangreit ne vienas pasigesim, pasigesim ypač dabar gyvenamam laikotarpiu, kai lietuvių išeivių nesandara pradėjo liepsnoti savy nesusi-gaudymo ir "pikto gėlėm"...

Poetas Myk. Vaitkus mažai "tesibylinėjo"

su savo Kūrėju, gal tik viena kita jo poezijos mintis, vienas kitas atodūsis linko į nepasitenkinimą ir "ginčą". Negalėtu jis rūgoti Viešpačiui ir už tą amžių, kuris velioniai Poetui buvo atsaikuotas. Jis gimė 1883 m. spalio 27 d. Zemaitijoje, Gargždų mst. Kretingos aps., tad š.m. spalio 27 d. būtų sulaukęs 90 metų. Mes, būrelis gerbėjų, turėjom "slaptą" mintį tos retos, sukaakties proga atsikviesti Poetą į Bostoną ir, kaip anksčiau buvo įprasta, čia jį pasveikinti ir pagerbti, jį artumoj pasiūlydyti. Deja, kitoks sprendimas, kuris jį ištiko, anaip tol nebuvo mūsų valioj ir galioj...

Poetas kan. Myk. Vaitkus mirė 1973 m. gegužės 20 d., tesingės tik porą savaitių. Kas jį dar ši pavasarį buvo aplankęs, tvirtino, kad jis tebesąs guvus ir greitas, tik regimai pradėjusi blėsti jo atmintis.

Kanauninkas mirė, jei taip leistina sakyti, su muzika. Nuo pat jaunystės jis mylėjo grožinę literatūrą, istoriją ir veikalus apie įdomesnius žmones, mylėjo teatrą, dailę ir muziką. Pats mokėjo pūsti fleitą, dažnom vienatvės valandom, kai sieloj prisirinkdavo debesėlių, jis pats sau ir pafleituodavo. Ir tą lemties paspėją popietę, gal kokią valandą, jo bute čiulbėjusi fleita...

Ką tas Poeto muzikavimas galėjo reikšti?

Ar tai buvo sunkių minčių antplūdis, ar bandymas save paguosti ir pradiuginti, ar tai buvo nemalonios nuojautos šurpuliai, ar tik paprasta alsavimo mankšta?...

Atėjo vakarieniės metas, fleita kanauninko kambary nutilo. Eidamas iš savo namelio, Peace Dale, R.I., į vienuolyno valgomąjį vakarieniauti, suklupo ant laiptų ir jau į gyvenimą grįžti nebepakiljo. Girdi, labai nenorėjęs iš Taikos slėnio keltis į kitą vietovę (persikėlimas į Pennsylvaniją buvo numatytas š. m. birželio pradžioj), čia gi velionis išgyveno dvidešimt su viršum tikrai darbinių ir kūrybingų metų.

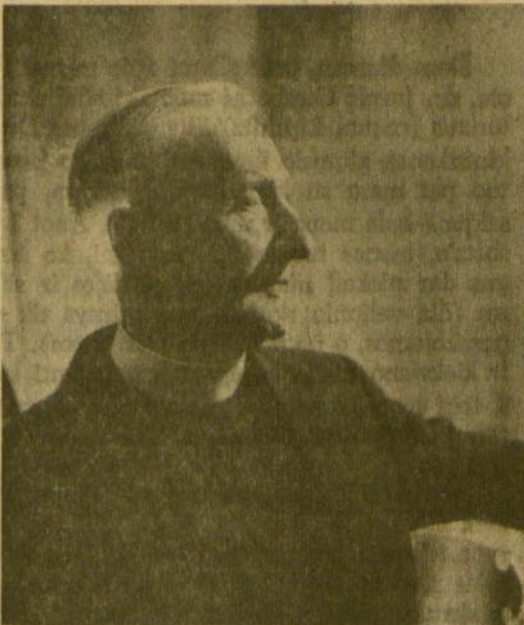
Bet žmogaus neįspėjama lemtis ir šiuo atveju turėjo savo planą — kan. Myk. Vaitkui jį perkėlė į amžinybę, į Putnamo, Conn., lietuvių seselių kapus, jeigu jau niekad neatsiras galimybė Poeto palaikams grįžti į Lietuvą...

— — —

Kan. Myk. Vaitkui mirus, nutrūko mūsų gyvas ryšys su nepaprastai įdomia, reikšminga, dramatiška ir skaudžiai permaisinga epocha — su lietuvių tautos ir jos kūrybinių pastangų atgimimo epocha. Nors Velionis už Maironį buvo jaunesnis apie 21 metus, kelioliką metų jam teko ne tik Atgimimo dainiaus šešėly darbuotis, bet ir jo artima bičiulyste galvintis.

Eilę metų kan. Myk. Vaitkus buvo ir prel Ad. Jakšto-Dambrausko artimas bendradarbis, drauge su juo redagavęs katalikiškos minties ir Bažnyčios periodinius leidinius, rūpinęsis ir šv. Kazimiero d-jos knygų leidyba.

Buvo jis artimai pažįstamas ir su Vaižgantu, abu juk buvo rašytojai ir garbės kanauninkai, tik juo temperamentai — dvi priešingybės! Vaižgantas — atviras, tiesus, karštas, greitas aukauburnis, nesivaržęs tarti la-

Kan. Mykolas Vaitkus

Nuotr. Beatričės

kaus ir tiesmuoko žodžio, o Vaitkus — išdailinto aristokratiško elgesio asmenybė, nors taip pat atviras ir šnekus, bet niekuomet neperžengiąs "gero tono" ribos, kur nereikia — galijs nemalonios teisybės kitiem nepasakyti (jeigu jau reikėdavo tiesą pasakyti, tai tam būdavo surandama neskaudi ir neužgauli forma). Be to, už minimus tris milžinus Myk. Vaitkus buvo jaunesnis, dirbo ir kūrė jų pavėsy, tad ir tai, be abejonės, saistė jų santykius.

Ir, štai, to šviesaus ir gyvo ryšio, kuris mus jungė su minėta epocha, jau nebėrė.

Žmonės, kurie iš arčiau pažino Velionį kan. Myk. Vaitkų, neabejotinai atsimena, kad jis savo kūno struktūra nebuvo nei milžinas,

nei atletas, o veikiau atrodė, kaip trapaus porcelano statula — tiesus, lieknas, per ilgą amžių ejęs ir niekad neišbrides iš "plunksnos svorio". Tuo tarpu gyvybingumo ir sveikatos jame slypėjo neįtikėtinaį gausių išteklių...

Išgyventu amžiumi poetas Myk. Vaitkus pralenkė ne tik vyresniuosius Maironį, Jakštą ir Vaižgantą, nurungė jis savo amžininkus Vincą Krėvę, A. Vienuolį, L. Girą, įveikė ir itin stiprią jaunesniųjų rašytojų kartą — V. Mykolaitį-Putiną, B. Srugą, F. Kiršą, K. Binkį, P. Vaičiūną ir J. Mikuckį, gyvenimo kelionėj pasidavė jam nemenkas būrelis ir dar jaunesnių liet. rašto moterų ir vyrų.

Iš tikro, kaip nušvitusi dulkė, Myk. Vaitkus buvo likęs vienas, kuris dar daug ką atsiminė iš anų Atgimimo ir darbymetės dienų, turėjo gyvą santykį su minėtom liet. rašytojų kartom. Dabar, aiman, sudegė ir tas ryšys, iki taurės dugno išsėmęs savo buvimo laiką!

Žmogaus būdas, be abejonės, yra pati įdomiausia knyga, slepianti savy vienkiaį ar kitokią asmybę, tur būt, kiekvienu atveju gana paiklą ir mįslingą sąžinę. Bronys Railla apie žmogaus būdą savo Vermesė ir Verpetuose kalba taikliai ir išmintingai: "Charakteris yra kai kas daugiau, negu tik temperamentas, kuris, kaip žinome, gali būti šaltas, mišrai drugnas ar karštalošis. Tai tik išorinė žmogaus pasireiškimų forma. Patį charakterį sudaro įvairūs kiti elementai, kaip žmogaus principumas, tvirta valia, stangrumas ir pastovus, gilus emocinis ir idėjinis turis, ryžtingumas kietai laikytis savo įsitikinimų ir vėdinio balso. Savokai "žmogaus su charakteriu"

(Nukelta į 4 pusl.)

Šviesusis Krislas užgeso

(Atkelta iš 3 pusl.)

ar be jo, man rodos, mes turim vienu atžvilgiu gan tikslų atitikmenį lietuviškai, kai kalbam apie žmogų "su nugarkauliu" ar "be nugarkaulio".

Žinoma, ne visi žmonės spindi Br. Railos išvardintom charakterio dorybėm, mūsų būduose vis būna neigiamų, neišugdytų, neužtaisomų plyšių ir spragų. Dėl to, prafrazuojant W. Shakespeare'ą, galima gana drąsiai tarti: "Silpnųbe, tavo vardas žmogus!"...

Tačiau, kai kalbam apie poetą kan. Myk. Vaitkų, tai, kiek man pavyko jį pažinti, nebuvo per daug sunku apčiuopti tuos žmogaus charakterio elementus, kuriuos savo knygoje mini Br. Raila: principingumas, tvirta valia, pastovumas, gilus idėjinis ir emocinis turis, ryžtingumas kietai laikytis savo įsitikinimų ir vidinio balso. Iš tikro, tai buvo regimi ir esminiai kan. Myk. Vaitkaus būdo bruožai. Prie jų gal būtų galima dar tik štai ką pridurti: tolerantiškumas, gyvos ir jautrios pastangos kita žmogų suprasti, savo nuomonėm ir pažiūrom jį neprievartauti.

Nenoriu nugrimzti į panegiriką, mano nuomone, beprasmiškas darbas ir mirusiam žmogui liaupsės giedoti. Bandysiu papasakoti porą atsitikimų, kurie, tikėsiu, šiek tiek paryškins poeto Myk. Vaitkaus žmogiškąjį būdą.

Pirmas atsitikimas — gana senas, jis jau anapus keturiasdešimties metų (vadinasi, kada kan. Vaitkus ėjo savo penkiasdešimtuosius). Tai atsitiko Palangoj, tiksliau — Baltijos jūroje.

Palangos jūratė yra ne tik žavinga, garsiai ir graudžiai vaiťojanti, bet kartais ji būna ir tikrai klatinga. Ypačiai po didesnių audrų, kai vandenys pradeda trauktis į vakarus. Tada, jei į jos bangas iškai maudytis, akimirkom pajunti, kad su smėliu po kojom "važiujoti" į gilumą. Tuos jūratės pokštus reikia pažinti, kad jos bangų ir srovių nebūtum suraitytas. Kastyčiai, kurie tų paslapčių nepažįsta, kartais jūratės glėby ir su mirtim susitinka...

Naktį pro Palangą praeitė smarki audra. Rytas buvo debesuotas, Baltija nerami, bet diena įšilo, buvo smagi maudytis, nes galėjai iki valios su bangom pasitaškyti ir pasirungti.

Atėjau į vyrų maudykies apie pusę pirmos po pietų. Ir iš karto pasitikau klaikiu, tiesiog siaubingą įvykį — kažkas, gana toli nuo kranto, kovojo su banguojančia jūra, išgąsčio pilnu balsu šaukėsi pagalbos. Tučiuojau gausus būrys vyrų šoko pagalbą organizuoti, bet visa tai tebuvo vaikų žaidimas — sudarytą rankų grandinę bangos bėmatant sutraukė, o valtis, tįsioji čia pat ant kranto, plaukimui nebuvo parengta — ištraukti dugno kamsčiai, vėrvės supainiotos...

Šauksmai jūroj nutilo, jūratė savo auką pasiėmė. Stovėjom ant kranto sustirę ir nusigande, net nežinodami, kas nuskendo. Ir tuo metu pamatėm, kad vienas plaukikas jau rungtis su banguojančiais vandenimis nuskendusio vietoj. Pradėjom taisyti valtį, atnauplioti vinies, kad ir antras neprigertų, nors taip pat nežinojom kas jis toks. Tačiau drąsus ir narsus skėstančio gelbėtojas pagalbos neišaukė — gal dešimt minučių jis pasibaikė nuskendimo vietoj ir pradėjo iirtis į krantą. Kai priartėjo — visi šokom prie jo, visiems nustebimas atėmė žadą — tai buvo poetas kan. Myk. Vaitkus, tas lieknas ir trapus vyras, o, pasirodo, besas puiklus ir išvermingas kovotojas su Baltijos šėlstančiom bangom...

Ar į tokį rizikingą gelbėjimo žygį būtų leidęsis bailus, neryžtingas, valios ir artimo meilės neturintis žmogus? Kan. Myk. Vaitkus tuomet su skausmu aiškino: girdi, buvęs per toli nuo pagalbos šaukiančio, jei truputį arčiau būtų plaukojęs, tikriausiai būtų spėjęs skėstantį sugriebti ir į krantą ištempti...

Baltijos jūroj prie Palangos tada nuskendo už kan. Vaitkų amžiumi žymiai jaunesnis ir fizine sveikata neabejotinai stipresnis vyras — Kastas Meškauskas. To metu ypač populiarius žmogus prof. Juozapas Herbačiauskas Kastą Meškauską, kaip talentingą ir gabų jaunui, buvo regimai pamiršęs. Ir ne kartą jis nuskendusiam sakė: "Kastai, tavo priešas — vanduo! Saugokis vandens!" Tačiau, atvykęs į Palangą, Kastas, matyt, buvo pamiršęs ir savo bičiulio išpėjimus, buvo pamiršęs ir tai, kad jūra yra vandenys, kartais klatingi ir negailestingi vandenys...

Kita "istorija" jau ne atsitikimas, o paprastas bičiuliškas pašnekesys. Poetas Myk. Vaitkus tuo metu jau siekė 80 metų amžiaus ribą, bet vis dar tebešvietė fenomenalia at-

mintimi, dvasios jaunumu, buvo atviras, kalbus, vis ką nors originalaus ir vaitkiško pasakantis.

Buvom susitikę Bostone, jaukiame ir intymiamame artimesnių draugų būrely. Prie vaišių skobnio Kanauninkas su įsitikinimu, kaip dalyko žinovas, aiškino, kad prie užkandžių ir silkės tetinkas tik vienas vienintelis gėrimas degtinė, gerai atšaldyta lietuviškoji baltakė. Girdi, ji imas juokas, kaip pamatą, kad silkę tautiečiai užplū prancūzų konjaku, kuris esąs visai ne to sodo paukštis. Baltakės, gal ir atsiitiktinai, ant vaišių stalo neturėjo, ir Velionis Poetas tuomet išlenkė jos ne vieną taurelę (aplamai gi ir gėrimui jis turėjo valia apribotą saiką).

Kai susėdom prie kavos stalo, kur jau tiko konjakas ir saldūs gėralai, staiga išsoko stačiokiškas klausimas: "Kanauninke, kaip gi ten buvo su moterimis, argi taip jau niekuomet į jų žavesio, į jų burtų pinkles ir neišpajinojot?"

Kan. Myk. Vaitkus, smagiai ir nuoširdžiai nusijuokęs, atsiliepė: "Ak, pone Dieve, tai delikatus klausimas, provokuojantis tarti atvirą, apnuogintą žodį. Žinoma, kad ir mes, dvasiškai, esam žmonės, kurių neaplenkia moterų žarstomos pagundos. Neaplenkė jos ir mano vienatvės. Tik, matot, aš vis stengiausi šokinėti nuo kimselio prie kimselio, nes prie vieno ilgėliau sustoti — pavojinga..."

Atsakymu visi buvom patenkinti, skaniai pasijuokėm. Teisybė, tai lakios ir spalvingos frazės, nestokojančios vaitkinio tiesumo ir atvirumo. Tik, jei nors truputį giliau į jas pažvelgsim, ir vėl pamatysim, kad kan. Myk. Vaitkus buvo tvirtų apsisprendimų žmogus, valinga asmenybė. Žiūrėkit, prie vieno kimselio ilgėliau sustoti — pavojinga! Aišku, tai jau būtų konfliktas su luomine ir stonine padėtim, konfliktas su pačiu savim...

Tegu jis man atleidžia, bet aš, būdamas netikėlis, ir šiandien abejoju, kad tie "šokinėjimai" jam būtų buvę smagūs ir neskausmingi...

Poetas mirė — legendos gimsta! Kažkas kažkur jau pasakė, kad Myk. Vaitkus pradžioj buvo didelė (mano pabr. St. S.) Maironio itakoj. Jeigu tokis teigimas būtų tiesa, tai irgi nebūtų stebinanči ir užgauli kliaudis, nesgi buvo laikai (kai kuriuo požiūriu jie, tur būt, ir dabar tebėra), kada Maironis ne vienas rašytojui darė apčiuopiamą poveikį. Tačiau poetas Myk. Vaitkus niekad nebuvo didelė Maironio itakoj. Tiesa, jis gyveno Atgimimo dainiaus artumoj, kūrė jo šešėly, be abejonės, šio bei to iš Maironio pasimokė, bet nuo pat pradžios ieškojo savaimingo pasakymo, reikėsi būdingu vaitkiniu švelnumu ir jausmingumu, kūrė originalų ir savitą išgyvenimą. Ir visą laiką, gana ilgą gyvenimą, jo tikėjimas buvo — estetizmas. Žinoma, savaip suprstas, savaip išgyvenamas estetizmas, bet tai iš tikro sąlygojo Myk. Vaitkaus poezijos turinį ir formą.

Šiom dienom, besikalbant apie mirusį Poetą, dr. Jurgis Gimbutas man priminė skulptoriaus Jacques Lipshitz'o, lietuviškuose Druskininkuose gimusio žmogaus, mirusio beveik tuo pat metu su kan. Myk. Vaitkum, pasisakymą apie meną ir meno kūrėją. Anot Lipshitz'o, menas turėtų būti visa tai, ko žmogus dar niekad nėra matęs, girdėjęs ir skaitęs (čia velionio skulptoriaus mintys tik atpasakojamos, o ne iš originalo išverstos). Tad ir kiekvieno meno kūrėjo pareiga esanti kurti tokį meną, kuris dar niekur nebuvo matytas, girdėtas ar skaitytas...

Miniau tą žinomo skulptoriaus pažiūrą, nes, kiek aš pajėgiau į poeto Myk. Vaitkaus kūrybą įsijausti, man atrodo, kad velionis Rašytojas su didele rimtimi, su dideliu kantrumu ir skausmu ieškojo to dar "nepasakyto ir neskaityto" lietuviško žodžio. Tiesa, tokia pažiūra į meną yra didelė ir ne kiekvienu atveju pakeliama našta, bet ar ne kiekvienas pašauktas kūrėjas to siekia (J. Lipshitz's iš tikro kūrė neregėtus nematytus skulptūrinius reginius)? Poetui Myk. Vaitkui (kaip ir kiekvienam kitam to amato žmogui) kartais sekėsi, kartais mintis ir žodis jo plunksnai nepakluso. Tačiau jis yra sukūręs tokių dalykų ir tokį savaimingą poezijos herojų, kurie lietuvių civilizacinės literatūros istorijoj nebus tik šalti ir negyvi numeriai, nebus pėdai be grūdų, "nušvitusi dulkė" neužges su rytojaus vakaro sutemom. Myk. Vaitkus — estetas, ieškotojas, lietuvių dailiojo žodžio ugdytojas visuomet bus šviesus ir saulėtas krislas mūsų kultūrinio gyvenimo erdvėj.

(Bus daugiau)

Sympsonos Bostone 1962 metais. Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje: Pr. Lembergas, Gražina Matulaitytė-Rannit, kan. Mykolas Vaitkus, M. Lembergtienė; antroje eilėje iš kairės į dešinę: E. Vizgirdienė, J. Vasiliauskas, T. Babuškinaitė-Vasiliauskienė, Antanas Rimydis, A. Santvarienė, Stasys Santvaras, Faustas Kirša ir Antanas Gustaitis. Nuotr. Beatričės

Ant išeivijos vieškelio paliktoji lyra

(Atkelta iš 3 pusl.)

vo bendrakeleiviams St. Santvarui ir B. Brazdžioniui. Kirša tarpiais moka šiltai pabrėžti savo bičiulių ypatingiausius bruožus.

III ir IV Pelenų knygos, nežiūrint visokių neatrūšamų mazgų bei nelygumų, lieka vertingu "Palikimo" indėliu. Aptarti šias giesmes galima tik atskira studija. Didaktinė Kiršos satyra ir forminė disciplina turi ir gerų, ir blogų pusių. Visumos momentalumą daro rimų tironija. Poetas kai kur tiesiog prokrustiškai "perkuria" frazę ar žodį, norėdamas tiksliai surimuoti savo kupletą. Kirša yra silpnas ir tada, kai, priekaištaudamas žmogiškajai komedijai, apkrauna posmą išmoningomis, kamuotoomis, kartais kraupiomis frazėmis. Jo idealistinė "gyvenžiūra", su dabarties blogybių paviršutinišku paplakimu ir praeities prakilnių pašlovinimu nepasizymi elegancija. Jis kažkaip neįtikina dabarties skaitytojo. Ironiškai "Pelenų" tekstą galima būtų pakritikuoti paties Kiršos Post Scriptum žodžiais:

Čia daug kur vaizdai perkast
reikalingas raktas:
Ne aš čia kultas, kultas viešpatas
Abstraktas. (198)

Vis dėlto Kiršos satyrinis dovis, kaip literatūros faktas, o ypač kaip nuosirdus, patriarchališkas tūžmas prieš žmoniškos moralinį nuopoli, išliks ir bus nagrinėjamas ateities raštuose.

Palyginti originali yra Pabėgėlių poema, prieš keliolika metų spausdinta J. Tysliavos redaguotoj "Vienybėj". Ir čia satyra dominuoja. Bet daug šmaikštesnė. Parodoma, kaip nuo bolševikinio pragaro bėgo ne tik eiliniai žmonės, bet ir mūsų literatūros herojai: Vydūno Sau-Zmogus, Krėvės Šarūnas, Skerdžius, Maironio Rainys, Dovydeno broliai Domeikos, Binkio Tamošius Bekepuris, Vienuolio Veronika ir t. t.

Bene pačią įdomiausią knygą dalį sudaro F. Kiršos Užrašai, parašyti 1949-1963 metais. Minties, vaizdo, ar skaitomo teksto įkvėptas, Kirša skubėdamas juos rašė "ant mažų ir didesnių bloknoto lapelių, ant šiaip rankosna patekusios popierinės skiautėlės, ant nudrėkštų kalendoriaus lapukų, net ant vnyojamo popieriaus atplėšų..." St. Santvaras įdėjo 242 gabalus. Jie pasižymi erudicija, aforistiniu lankstumu, o taip pat kontraversiniu konkretumu. Juose apmąstoma mūsų kultūra, poetui artimi asmenys, visuomenė, tautos likimas. Čia poetas atskleidžia ir savo kūrybos proceso paslaptis ir asmeninius polinkius. Jis yra tiesus,

atviras, kandus. Užrašus iššifruodamas, Santvaras įdėjo daug darbo. Tai reikšminga medžiaga Kiršos asmenybei suprasti. Žinoma, dėl pasitaikančio sarkazmo, ne viską galima buvo šiuo metu skelbti. Taip apgailestaudamas, samprotauja St. Santvaras. Norisi paklausti: O kas tą "nepatogią" medžiagą vėliau atspausdins? Ar dėl kelių asmenų rūstybės vertė jo išjungti poetą atviresnį sakinį? Juk J. Aisčio "Milfordo elegijose" yra net kelios statinės kontraversinio parako. Niekas dėl to J. Aisčio ramybės nesudrumstė, nes poeto dvasiniai šarvai yra nepramušami.

Ilustracijose parodoma F. Kiršos plati visuomeninė veikla, jo draugai, bičiuliai, jo mylimų skaitytojų būrys, gimtojo krašto Za-

rasų vaizdelis, rankraščių pavyzdžiai. Net keli dailininkai yra piešę Kiršos portretą: K. Sklėrius, A. Varnas, V. Vizgirda, V. K. Jonynas. Kilniame veide išryškėja tai, j tolumas įsmeigtas žvilgsnis, tai dvasinė valia, principingumas, tai minties ramybė, tai susikaupimas ties knyga. Pasigendame bent kelių nuotraukų iš kasdienybės, kurioje poetas būtų pavaizduotas be išeiginės laikysenos.

"Palikimo" išleidimu prieš išeiviją pakibo aktualus klausimas — ar ateityje visi rašytojų-poečių pomirtiniai raštai bus leidžiami tik kelių labai artimų asmenų rūpesčiu? Ar visuomet spausdinimui lėšų teks ieškoti aukotojų gretose ir dėl jų stokos mažinti puslapių skaičių, reikiamai neperžiūrėti korektūros (pastarasis darbas yra sunkus ir turė-

PLOKŠTELĖS, GAUNAMOS "DRAUGO" ADMINISTRACIJOJE

Plokštelės pavadinimas	Artistai	Kaina
AURELIA	A. Jūratė Paukštelis	(Stereo) \$5.00
ARIJOS	Stasys Baras - Baranauskas	(Mono) 6.00
DAINOS	Aldona Stempuženė	(Stereo) 7.00 (Mono) 6.00
DAINOS LIETUVAI	Salomėja Cerienė	(Stereo) 6.00
GINA CAPKAUSKAS dainuoja	(Išleido L. Bendr. Kultūros Fondas)	(Stereo) 5.00 (Mono) 4.50
LIETUVIŲ TAUTINIAI ŠOKIAI	(Išleido Liet. Vyčiai)	5.00
LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYCIOS VATIKA-NE PASVENTINIMO IŠKILMĖS	Philadelphijos Lietuvių choras "Viltis"	(Stereo) 6.00
OI, TOLI, TOLI...	Modernūs kūriniai, atliekami Tamošiuo orkestro ir solistų	5.00
JŪREIVIŲ KELIAI	(S. Barcus)	4.95
RADIO VAKARUSKININKĖS DAINUOJA	N. Ščiukaitė	\$6.00
SVAJONIŲ ŽEMĖ	A. Trečiokas	5.00
SILUVOS MARIJOS KOPLYCIOS PASVENTINIMO IR RELIGINIO KONCERTO MOMENTAI	Kvartetis Viltis	(Stereo) 5.00
ZIRGINĖLIAI	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
DAINOS	Lietuviškos lengvos muzikos rinkinys	6.00
GRĮSIM, GRĮSIM	Planistė Julija Rajauskas	(Stereo) 6.00
AKVARELĖ	III-sis	5.00
ZIBURĖLIS	IV-sis	5.00
MUZIKA FRANZ LISZT	Laima Rastenytė	5.00
KETURI AUTORAI: Poezija ir proza: LITERATŪROS VAKARAS	Grigaitytės ir Tijūnėlių šeima	5.00
SEK PASAKĄ	A. Dvariono muzika	5.00
ZUIKIS PUIKIS	A. Šabanauškas dainuoja	5.00
RINKINYS 25	P. Dėdė-Grauzinis-Volteraitė	5.00
26	Karo muz. orkestras ir kiti	5.00
27	(Mono) 5.00	
28	(Mono) 5.00	
LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ DAINOS	Stasė Klimaitė	(Mono) 5.00
LIETUVISKOS GIESMĖS	Algerd Brazilis ir Zibuoklės	(Stereo) \$5.00
LIETUVOS SENOS IR NAUJOS DAINOS	Lietuvos Valstyb. Radio Ansamblis	(Stereo) 5.00
LIETUVOS ATSIMINIMAI (Jubilėjaus proga)	Brazilis, Zibuoklės, Juodytė	(Stereo) 5.00
SUK, SUK RATEL!	Vilniaus Tautinis choras ir solistai	(Stereo) 5.00
MES ŽENGIAM SU DAINA	New Yorko Vyrų oktetas	(Stereo) 5.00
MANO ATSIMINIMAI LIETUVOS	L. Juodytė ir gitara	(Hi-fi) 5.00
DAINUOJAM SU LEONE	L. Juodytės dainavimas	(Hi-fi) 5.00
DAINOS IR ARIJOS	Janina Nomeikaitė-Armonienė	(Stereo) 5.00
VASARIO 16. LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 50 METŲ MINEJIMAS	L. Stukas, Zibuoklės, Rūtos ir parapijų ansambliai	(Stereo) 5.00

(Illinois valstybės gyventojai prie tų kainų pridėkite 5% taksų mokesčiams ir 25 centus persiuntimui.)

Užsakymus siųskite: DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Trisdešimt septintasis poezijos profesorius

Britanijos Oksfordo universitetas turi jau seną tradiciją: kas penkeri metai jo magistrui išrenka pašalietį poezijos profesorium, kurio pareiga kas semestrą paskaityti paskaitą, būti komisijoje, svrstant universitetines poezijos premijas, kasmet pasakyti oraciją lotynų kalba. Kandidatais paprastai pasiūlomi plačiai žinomi poetai: toms pareigoms yra buvę išrinkti Cecil Day Lewis, W.H.Auden, Robert Graves, Edmund Blunden. Škart išrinktas John Wain, kuris perims pareigas iš Roy Fuller.

J.Wain, tiesa, daugiau žinomas kaip kritikas ir prozininkas, nors rašęs ir poezijos. Bet rinkniuose jis varžės su Stephen Spender, kuris laikomas daugiau tradiciniu poetu, o Oksfordo galvos, ypač jaunesnės, visada labiau linkusios šiautis prieš tradicijas. Dėl to Wain surinko 231 balsą, Spender 213. Nors Oksfordas turi 33.000 magistrų, balsavo tik 763, ir sakoma, kad tas balsavusiųjų skaičius yra rekordinis po ikaro.

Kandidatų statymas ir rinkimai visada susilaukia visuomenės dėmesio. Vyksta net lažybos, kas kokių santykių gali laimėti. Spender škart buvo favoritas, bet laimėjo Wain, kuris bus trisdešimt septintasis Oksfordo poezijos profesorius.

ty būti pavadamas akyliems specialistams)? Kiršos atveju, suprantama, visa atsakomybė atiteko Lietuvių rašytojų draugijai. Ji jos išdais labai jau miniatūrinis. Laimė visą darbą sutiko apsiimti artimiausi poeto bičiuliai. Jiems giliai dėkoja Draugijos pirmininkas L. Andriekus: "Stasiui Santvarui, raštus redagavusiam, Alei Santvarienei, juos perrašiusiai, Juozui Kapočiui, užsidėjusiam atspausdinimo naš-tą..."

Latvių išeivių muzika

Pasakoja muz. kritikas Eduards Ramats

Chicagoje gyvena latvių muzikos kritikas, choro vedėjas, solistas **Eduards Ramats**. Baigęs Maskvos konservatoriją, laimėjęs konkursą Bolšoj imperatoriškame teatre, ten dainavo kaip solistas, kol užėjo bolševikai. Grįžęs Latvijoje dainavo Rygos operoje. Nuo 1949 m. gyvendamas Chicagoje, rašo muzikinių įvykių apžvalgas latvių laikraščiams: „Laiks“ (New Yorke) ir „Latvija Amerika“ (Toronte).

Malonu buvo aplankyti jį jo namuose 2176 N. Mango Ave. Chicagoje. Jo salonas išpuoštas gausiais originaliais paveikslais, ant knygų lentynos — latviškai aprenkata lėlė.

— Ar daug turite latvių muzikų, kompozitorių Chicagoje? — paklausiau jį.

— Muz. Ramats atnešė gaidas VI. Vištelio, kuris sukūrė daug dainų, o dabar ruošia naują choralo knygą. Jis yra dabar Lemonto katalikų bažnyčios vargonininkas.

Toliau muz. Ramats ėmė pasakoti:

— Turime Chicagoje gyvenantį pianistą, vargonininką ir kompozitorių Valdį Treimanį. Jis daugiausia kuria variacijas fortepijonui, tautiniais motyvais. Taip pat rašo dainas chorui. Chicagoje gyvena Alfreds Matisons — smuikininkas ir kompozitorius. Kuria solo dainas, kūrinius smuikui, dainas chorui. Tai ir visas Chicagoje. Kalamazoo mieste gyvena prof. Valdemars Ruševičs, smuikininkas, muzikos mokytojas universitete. Tame pat mieste yra geras kompozitorius Arnolds Kalnajs. Jis daugiau kuria chorams, bei solistams. Jis vargonininkas ir chorvedis.

New Yorke gyvena kompozitorius, dirigentas ir vargonininkas Bruno Skulte, sukūręs gausiai solo ir choro dainų, o taip pat operą „Vilkaču masitinece“. Ši opera buvo pastatyta Vokietijoje. Jis taip pat kuria muziką smuikui.

New Yorke gyvena fleitistas, modernios muzikos kūrėjas Arnolds Sturnis. Taip pat New Yorke yra ultramodernistas kompozitorius Gundars Pone ir obojistas Andrejs Jansons, kuris daugiausia kuria melodijas tautiniams instrumentams, kanklėm.

Clevelande yra Janis Kalnietis, duodąs neblogų kompozicijų chorams. Philadelphijoje esąs Viktoras Baštiks rašo dainas chorams, solo, mėgstas religines giesmes.

Toje pat Philadelphijoje gyvenąs Valentins Berzkalns taip pat kūrėjas chorų ir solo dainų bei sudaro leidinius apie įvykius dainų šventės. Vienas iš jo kapitalinių veikalų yra „Latviešu dziesmu stvetki trimda“ (Latvių dainų šventės tremty, 445 psl.).

Valentins Berzkalns yra parašęs ir veikalą „Latviešu dziesmu svetku vesture“ (Latvių dainų švenčių istorija nuo pat 1873

metų — pirmos dainų šventės iki 1938 metų — paskutinės dainų šventės prieš okupaciją. Knyga turi 559 psl., tai geriausia latvių švenčių istorija, kokią turime. Šiomet Clevelande švėsime 100 m. sukaktį nuo pirmos latvių dainų šventės.

Bekalbant Ramats prabilo:

— Aš moku Lietuvos himną „Lietuva tėvynė“.

Ir pradėjo deklamuoti aiškinamas, kad būdamas muzikos mokytojas Rygoje su mokiniais švėsdavo Vasario 16 d. ir giedodavo su latvių gimnazistais Lietuvos himną lietuviškai.

Toliau muz. Ramats pasakojo:

— Kanadoje Brunswike gyvena Janis Kalnietis, autorius keturių latviškų operų, Rygos ope-

Eduards Ramats

ros dirigentas. Dabar jau pensininkas, o anksčiau buvo Kanadoje simfoninio orkestro dirigentas, muzikos profesorius. Gabus visose srityse. Be operų ir vokalių kompozicijų, rašo instrumentinę muziką. Žinomas ir kanadiečiams.

Toronto mieste gyvena Talivaldis Kenninš, muzikos profesorius universitete. Kuria simfonijas, solo, choro dainas ir instrumentinę muziką. Baigęs konservatoriją Paryžiuje, dabar plačiai reiskiasi.

Kanadoje esąs Janis Norvilis žymus savo kūriniams chorui. Yra daug dainų sukūręs, dirigentas ir vargonininkas Kichinery. Hamiltone esąs Imants Sakss pasižymi chorų dainų kūrimu, dirigentas ir chorvedis.

Turime stiprių kompozitorių Europoje: Alberts Jerums ir Helmers Pavasars, abu gyveną Anglijoje. Vokietijoje — kompozitorius Longins Apkalns. Anglijoje gyvenąs komp. Edvards Šenfelds susilaukė premijų už savo dainas.

— Ar daug chorų turi latviai tremtyje?

— Chicagoje chorai yra prie kiekvienos bažnyčios. Turime gana stiprų vyrų chorą, Daugavie-

Pirmos latvių dainų šventės Chicagoje dirigentai. Iš kairės į dešinę: A. Kalnajs, B. Skulte ir Ed. Ramats.

si, kuris susilaukė jauno dirigento Eg. Elguto. Stiprus choras yra Daugava. Jam vadovauja Vilis Eizans. Chorai suruošia koncertus, bet operų neįstengia pastatyti. Dabar ruošiasi didžiajai dainų šventei Clevelande, kur bus minima 100 m. sukaktis nuo pirmos latvių dainų šventės. Dainų šventė įvyks rugp. 31 — rugsėjo 3 d.

— Kokius Chicagoje turite svarbesnius solistus ir instrumentalistus?

— Vienas žymiausių instrumentalistų yra Valdis Treimanis, pianistas, koncertuojąs visose JA V-se ir Kanadoje. Taip pat pianistė Zaiga Ore. Gi Alfreds Matisons yra mūsų žymus violistas Chicagoje. Leo Tarvids — smuikininkas. Jo žmona Eeža Tarvide — sopranas. Pažymėtinas smuikininkas Laimonis Krengelis. Turime sopranus Martą Cakare ir Vilną Laudmanę. Chicagoje girdžiame ir tenorą, dirigentą Ernestu Kupcis.

— Ar turite muzikos žurnalą?

— Turime žurnalą „Latvių muzika“, kuris leidžiamas Kalamazoo, Mich. Jį redaguoja Robertas Zuika — vienas geriausių mūsų dirigentų, dainų šventėse dirguojąs vyrų ir jungtinių chorų. Žurnalas išeina periodiškai, maždaug kas 3 mėnesiai, o kai reikia — dažniau.

Bekalbėdamas — Ramats atskleidė puslapi su Rygos operos rūmais ir pridėjo:

— Čia aš dainavau su K. Petrausku. Nuostabus tenoras! Kai man reikėjo daryti nosies pertvaros operaciją, Petrauskas man nurodė specialistą Romoje, kuris man gerai patarnavo.

— Kaip latvių jaunimas laikosi chorų atžvilgiu?

— Išjungia, bet nėra gausiai. Galėtų jų choruose būti daugiau.

— Kaip lankosi publika muzikiniuose rengimuose?

— Gana gausiai. Paprastai koncertai būna latvių sąjungos salėje. Chicagoje yra tokia koncertų sąjunga (koncertu apvienība), kuri turi per 100 narių. Jos nariai moka 5 dolerius metams ir gauna tris nemokamus bilietus į tris koncertus, o paskiau dar atsilanko ir kitų klausytojų.

— Turite latvių muzikos studijas?

— Chicagoje Valdis Treimanis turi piano studiją. Lidija Ventina Dabrovolska turi dainavimo studiją.

— Kaip su latvių teatru?

— Chicagoje turime latvių teatrą, bet nepastovų. Susimeta, paruošia veikalą ir vėl išsiskirsto. Tačiau atvyksta trupės iš New Yorko, Toronto. Atvyksta su savo drama, komedija. Mažesnė grupė atvyksta iš San Francisco su vaidinimu. Vokietijoje, Miuns-tery, turime latvių gimnaziją, iš kurios buvo atvykę 30 moksleivių pavaizduoti senovės Latvijos vedyb. papročius. J. Prunskis

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 2 psl.)

kartoti bent viešai, bet tuo keliu eina konsekventiškai, ir neseniai įvykęs Ukrainos KP CK sekretoriaus P. Selestos pašalinimas su tuo rišasi. Nors Maskva nacionaliniais klausimais vis dar stengiasi išsaugoti „veidą“, bet P. Selestui vis dėlto jau atvirai prikišo jo 1970 m. ukrainiečių kalba paskelbtą knygą „Mūsų tarybinė Ukraina“, kurioje P. Selestas teigiamai minėjo Ukrainos istorinę praeitį, o ypač XVI a. Zaporozės Sіechės demokratine kazokų santvarka. Rusai tuo buvo labai nepatenkinti III-sios Rėmos „imperijoje“ „garbingą istorinę praeitį“ turinti teisę turėti vien „kilnią“ rusų tautą. Kas to nesupranta — turi žūti!

Toji rusifikacinė politika, turinti visus vesti prie vienos „tautos“, Maskvos valdovų sistemai ir nuosekliai vykdoma, yra labai elastiška, naudojanti daugybę variantų, žiūrint vietos skirtingų aplinkybių. Vienai taip vykdoma Ukrainoje, kitai Kaukaze ar Turkestane ir dar kitaip Pabaltijo kraštuose. Išidėmėtina dar, kad rusifikaciniai planai nesustoją net prie esamų Sovietijos sienų.

Maskvos komunizmas — bolševizmas, šiandieninis Maskvos valdymo praplėtimo įrankis, natskiriama visur rišamas su ru-

sinimu, rusų kalbos sferos plėtimu. Tautinės, nacionalinės kalbos, lygiai kaip ir „nacionaliniai“ ne Rusijos valdovų žemių sąjūdžiai turi teisę egzistuoti tik tol, kol Maskvos galia įsiviešpataus jų sąjūdžių ar kalbų kilmės vietose. Po to į sceną jau oficialiai ateina ir „viena kalba“. Aišku, tokio sprendimo galimumas dažnai iš Maskvos reikalauja daug laiko ir kantrybės, bet, kiek rodo viso pasaulio įvykių raida, Maskvos valdymo era rusus išmokė klasitngumo ir kantrumo.

Apie Maskvos toli siekiančius tautinius planus iš spaudos, valdžios parėdymų, valdančiųjų pareiškimų vargiai ką bepatirsi-me. Čia tų planų slaptumo skraistę kiek atidengia tik akademijų lingvistiniai leidiniai. Visų satelių Mokslo akademijos jau metų metais skelbia daugybę leidinių, nagrinėjančių rusų kalbą. Pvz. Lenkijoje vien 1972 m. iš 334 lingvistinių leidinių net 81 liečia rusų kalbos mokymą; čia neįskaitoma

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, organizuoja turistines ekskursijas į Lietuvą. Jo ekskursijos tvarkingai suplanuotos ir vyksta sklandžiai. Visos grupės turi patyrusius patydovus. Ekskursijų maršrutas sekantis:

6 DIENOS LIETUVOJE

5 DIENOS VILNIUJE (įskaitant ½ dienos kelionę į TRAKUS) 1 DIENA KAUNE

DAR YRA KELIOS VIETOS sekančiose ekskursijose:

Nr. 10	Rugpjūčio mėn. 22 d.	14 dienų kelionė
IS CHICAGOS	— \$872.00	IS NEW YORKO — \$772.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Tallinne (Estijoje)		
Nr. 11	Spalio mėn. 1 d.	15 dienų kelionė
IS CHICAGOS	— \$782.00	IS NEW YORKO — \$682.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)		
Nr. 12	Gruodžio mėn. 19 d.	14 dienų kelionė
IS CHICAGOS	— \$787.00	IS NEW YORKO — \$687.00
5 dienos Lietuvoje — 5 dienos Rygoje (Latvijoje)		

Prašome registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Įmokėjimas asmeniui \$100.00. Paskelbtos kainos — gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys — \$85.00 papildomo moksčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL

Visais keliomis reikalais prašome kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 SOUTH WESTERN AVENUE

Chicago, Illinois 60643

Telefonas (312) 238-9787

Taip pat paruošiami kvietimus giminėms atvykti į Ameriką; teikiame informacijas keliomis reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

Philomena sako...

DOLERIAI TURI KOJAS, jie greit išeina ir nebegrižta. Jūsų doleriams reikia vado, kad jie nepaklystų.

Jūs jiems patarnaukite, nuneškite į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę. Tenai jūsų doleriai bus saugioji vietoj ir augšti nuosimčiai auklės naują dolerių šeimą. Jūs dirbate, tegul ir jūsų doleriai dirba.

Jei norite įsigyti namą, turėti pakankamai lėšų vaikų mokslui ar senatvei, laikas dabar pradėti taupyti.

5%	5 1/4%	5 3/4%	6%
Regular Passbook Account	90 Day Passbook Accounts	\$1,000 or more Savings Certificate (1 to 2 yrs.)	\$5,000 or more Savings Certificate (2 to 10 yrs.)

PHILOMENA D. PANK

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

24 vadovėliai mokykloms. Ir Maskvos planai pasiekti III-sios Romos suorganizavimą nėra tuščia fantazija! Tik ji labai panaši į Hitlerio išsapatuotą tūkstantmečio trečiojo Reicho idėją. Ar vienos ir antros finalas bus panašus, tai pareis nuo Vakarų pasaulio budrumo ir realybės supratimo. Dn.

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters
Nuomoja — Parduoja — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 531-4111

KOSTAS BUTKUS

Tel. PR 8-2781 (778-2781)

TVOROS, LANGAI, DURYS

STOGELIAI, RINOS,

APKALIMAI (Siding).

UŽSISAKYKITE DABAR

TIK PER INTERTRADE

EXPRESS CORP.

GERIAUSIĄ DOVANĄ

Į LIETUVĄ

SPECIALIŲ RUBLIŲ

PAŽYMEJIMUS

INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmausia pasakė apie tai, o jūsų giminės pritarė.

Su specialiu rublių pažymėjimais jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai jėti į krautuvę su 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisiųs įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIJA

GREICIAUSIAS

PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.70.

TAS KURSAS APIMA VISKĄ. NERA JOKIŲ KITŲ MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MOSŲ NE. MOKAMO ILLUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite Dabar.

Užsakykite tik per

INTERTRADE

EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

Penktas aukštas

New York, N.Y. 10010

Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU

AUTOMOBILIAI

Pilnai garantuotas

greičiausias pristatymas

Pasirinkite iš šių modelių

ZHIGULI VAZ 2101

US \$3653.00

NAUJAUSIAS PAGERINTAS

EXPORT MODEL

ZHIGULI VAZ 2103

US \$4186.00

FURGON STATION

WAGON US \$4025.00

EXPORT MODEL

MOSKVITCH 412 1E

US \$3703.00

MOSKVITCH 408 1E

US \$3405.00

ZAPOROZHETS ZAZ 968

US \$2335.00

REIKALAUKIT SPECIALIAUS BIULETENIO

SU AUTOMOBILIŲ

PAVEIKSLAIS,

APARTMENTAIS,

NAUDOTAIS RŪBAIS

SVECIAMS IS USSR

REIKALAUKITE MOSŲ

SPECIALIŲ BIULETENIŲ.

MES TURIM 24 METŲ

PATYRIMĄ

SIAME BIZNINJE IR

TAI PAT TURIM

TOKIUS PAT

PATENKINTŲ KLIENTŲ.

HIGH RATES

5% Per Annum PAID QUARTERLY 6% Per Annum

Passbook Accounts —AT— \$5000 or more Certificates 2 year min.

BRIGHTON

SAVINGS & LOAN ASS'N

HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue

(West of California Ave.)

Chicago, Ill. 60632

TEL. — LA 3 - 8248

5 3/4%

Per Annum

\$1000 or more

Certificates

1 year min.

5 1/2%

Per Annum

Investment

Bonus

Certificates

2 year min.

Nauji leidiniai

• **Laimutis Švalkus, GYVAS-TIS.** Autoriaus trečiasis poezijos rinkinys visiems: suaugusiems ir vaikams. Vaikų skyrių iliustravo poeto sūnus moksleivis Algirdas Jonas Švalkus. Spausdino ir išleido "Saltinis" 1973 m., 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England, Kaina 0.50 penų arba 2 doleriai. Gaunama "Saltinio" adresu ir pas platintojus.

Nemažai rinkinio pusė apima prirašytą patriotinėmis ir tėvynės ilgesio temomis Nors Švalkus žodžius gana nebloginai moka sueliuoti ir posmus, tačiau eilėraščiai vis išsina neoriginalūs, nauji, jau daugelio per dešimtmečius nukurtoti iki nuobodumo. Vis dėlto geriausias rinkinio skyrelis yra tų satyrinių eilėraščių, kuriuose Švalkus grakščiai ir taikliai moka pasijuokti iš mūsų išeiviskųjų "dorybių". Štai pora posmų, apdailuojančių veiklaus išeivio pastangas ir dramą:

Turū nuopelnų gražiausių
gan nemažą krūvą,
bet jie žus, jei nenugriaušiu
tų, kurie man kliūva.

Ausk, sesule, marga juosta,
jauk bėdas mūsų.
Jau, atrodo, aukštam poste
dideliu nebūsiu.

• **Algirdas Brazinskas-Baltas, UŽ MYLIMĄ BALTIJĄ.** Eilėraščiai. Išleido Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos Richmond Hill skyrius New York'e 1973 m. Iliustracijos — dail. J. Bagdono. Spaudė lietuvių praeičių konų spausdintuvė 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Leidinys 32 psl., kaina sudėta 15 eilėraščių.

Eilėraščių rinkinio autorius yra vienas tų Brazilų (sūnus), kurie, tragiškai pabėgę iš

Sovietijos į Turkiją, dar ir dabar neša savo nedaug Turkijos kalėjime. Apie autorių leidėjas savo įvade sako: "Jaunasis Algirdas didžiąją savo vaikystės dalį praleido ištremime, Sibire. Dabar jau treji metai kenčia Turkijos kalėjimuose. Trumpą laiką, kurį jam teko gyventi savo gimtajame krašte, jis išsako eilėraštyje "Laimė, kančia ir viltis". Tuos gilius tėvynės meilės posmus Algirdas sudėjęs, turėdamas vos 15 metų amžiaus. Algirdas Brazinskas-Baltas yra kuklus jaunuolis. Jis rašo: "Tai keletas puslapių iš mano kraščio. Siunčiu juos ne dėl jų literatūrinės ar meninės vertės, bet tam, kad geriau suprastumėte mano tragišką dalį". Čia su autoriumi reikia sutikti: eilėraščiai didžia dalimi yra tik mėginimai savo jausmus išsakyti eilėliutu žodžiu. Tačiau visos aplinkybės, kuriose eilėraščiai parašyti, knygėlę daro jau įdomiu šios dienos dokumentu. Vis dėlto vietomis autorius jau prasiiveržia pro visas pirmprades žodžio ir eiliavimo kliūtis ir sukuria visai nuosirdžių posmų. Štai kad ir "Pavasaris":

Vagoj sustojęs kruvinoj,
Klausausi vyturėlio.

O vyturėlis, kaip seniau,
Aukštai iškilęs, žiulba.
Ir kas supras, kas jo širdy —
Džiaugsmas ar skausmas

• **LAIVAS.** 1973 m. liepos mėn. Nr. 7. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis iliustruotas žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaktorius kun. J. Prunskis. Metams 4 dol. Adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Išryškindamas tarpusavęs meilės reikšmę rašo kun. J. Prunskis. K. Kleiva pasakoja kelionės įspū

Jonas Rimša

Havajietė (aliejus)

džius iš N. Zelandijos ir Havajų. A. Baronas nuotaikingoje novelėje sprendžia sąžinės klausimą. Kun. dr. V. Kazlauskas aptaria M. Koperniko ryšį su religija. V. Šlaitas savo eilėraštyje išsako, kaip įvairūs gamtos dalykai primena Lietuvą. Minint a. a. M. Vaitkaus mirtį, perspausdinami jo atsiminimai apie arkiv. J. Matulaitį, MIC. Br. Zumeris (Australija) pasakoja įvykius su mišrio mis šeimos. Spausdinami jaunų mergaitės atsiminimai iš bolševikų kalėjimo. Duodama religinio gyvenimo apžvalga Lietuvoje, išeivijoje, pasaulyje.

• **PALIKTOS PEDOS.** Moksleivių metraštis. Mokslo metai 1972-73. Kristijono Donelaičio liuanistikos mokyklų (pradžios ir aukštesniosios Chicagoje leidinys. Viršelis — dail. Petro Aleksos. Techninė priežiūra — Sigitas Ramono. Piešiniai Aukš-

tesniosios mokyklos mokinių. Nuotraukos — V. Noreikos ir Algio Liepos (8 skl.) Spaudė Morkūno spaustuvė. Metraštis didelio formato, 114 psl.

Tai vienas iš gražiausių šios rūšies leidinių, kurių, ypač mokslo metų baigimo progomis, mūsųose vis ir vis pasirodo. Tai tikras Donelaičio mokyklų mokslo darbo ir kitokios jaunatviškos veiklos dokumentas. Čia ir mokytojų, ir mokinių veidai, ir klasių grupinės nuotraukos, ir išvykų bei kitokių pramogų dinamiški ir iškilingi momentai. Apstu ir pačių mokinių, žinoma, dar tik pradinių žingsnių poezijoje ir prozoje. Netruksta ir literatūrinio nagrinėjimo temų. Tai graži dovana ne vien tik lietuviškojo švietimo archyviui, bet ir pačiam jaunimui, kuriam kada nors po eilės metų bus tikrai malonu pasiziūrėti į savo jaunystės rūpesčius ir džiaugsmus.

KO VERTOS DEDIKUOTOS KNYGOS?

Rašytojai vieni daugiau paleidžia į žmones savo knygų su įrašais, kiti mažiau. Pavyzdžiui, T.S. Eliotas ir E. M. Forsteris mažai kam duodavę su įrašu, o George Moor pasirašinėdavo, kas tik po ranka pakliūdavo (jo knygos būdavusios leidžiamos po 1.000 egzempliorių, ir jis kiekvieną pasirašydavo).

Kolekcionieriai mėgsta tokias su įrašais knygas rinkti ir už jas pinigą mokėti Brangiausios, žinoma, yra kai kurių knygų pirmosios laidos, ypač jei nedaug jų atspausdinta. Štai už garsojo anglų romanisto Graham Green eilėraščių knygutę "Babbling April", išleista, kai autorius turėjo 21 m. amžiaus, ir pasirašyta, sako, galima gauti apie 375 dolerius (už nepasirašytą tik apie 125 dol.). Neseniai mirusio anglų poeto Cecil Day-Lewis eilėraščių tomelis "Country Comets" pasirašytas kainuotų kolekcionieriui apie 50 dol.

Wells, Shaw ne per daug mėgdavo pasirašinėti, Galsworthy ir Ezra Pound labai retai kam teudavo knygoje parašą. Dėl to jų knygų su autografais ypač brangios.

Kasmet vis labiau tie parašai brangsta. Prieš trejetą metų, sako,

už 12,50 dol. galėjai nusipirkti dokumentą su Britanijos karalienės Viktorijos parašu. Dabar jau už tokį dokumentą reikia mokėti iki 50 dol.

E. GAPUTYTĖS PARODA

Britų sostinės Londono Marjorie Parr galerijoje liepos 6-28 dienomis tame mieste gyvenanti skulptorė—dailininkė Elena Gaputyte turės savo skulptūros darbų ir piešinių parodą.

E. Gaputyte, meną studijavusi Freiburge, Montrealyje, Toronte ir Paryžiuje, 1956 m. iš Kanados persikėlė į Britaniją ir St. Ives, Cornwallyje, įsteigė galeriją. Vėliau ją patraukė Londonas, ir dabar ji čia Digby Stuart kolegijoje dėsto skulptūrą.

Nuo 1961 m. ji yra jau surengusi 6 savo vienos dailės parodas.

NAUJA BOOK OF THE MONTH VADOVYBĖ

Gausiai knygų JAV-se paskleidžia vadinamas Book - of - the - Month klubas. Jo nauju prezidentu tapo E. E. Fitzgerald, buvęs McCall leidyklos prezidentas ir vyriausias JAV literatūros gildos redaktorius.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visas mūsų apylinkes. Dėkame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogor
Frank Zogor, President

5%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6%

2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

4400 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 234-4470

Filmų įvairumai

Ekscentriškas Bavarijos karalius

Liudvikas

STASE SEMENIENE

Jei kam patiko režisieriaus Lucino Visconti darbai, ypač visų išgarsintą "THE DAMNED" arba "DEATH IN VENICE", tada jums naujasis jo filmas "LUDWIG" atrodys įdomiai kerėjantis.

Chicagoje rodomas filmas su trumpintais beveik visą valandą po New Yorko premjeros, o tačiau jis nenukentėjo, bent to neįsivaizduojame ir dar dabar vietomis yra per daug ištęsimas.

Atrodo, lyg Visconti būtų apsisėtas liūdnoji ir tamsios nykimo bei žlugimo iemties. Susuktas spalvotas filmas apie Bavarijos karalių Liudviką II, kuris gan žaisminga forma jo pavaldinių buvo vadinas "Pakviesęs karalius", pristatomas kaip egoistiskas, griežtas valdovas, kuris buvo Richardo Wagnerio globėjas ir mecenatas, staigiai fantastiškai ištaigingas ir brangias, lyg pasakų šalies pilis, o ir visą savo turta skyrė vien menui, kai tuo tarpu pati jo karalystė jau slydo iš rankų.

Visconti filmai yra mažiau intriguojantys kaip nuoseklias pasakojimai ir užbaigti darbai, o daugiau imponuojantys kaip meniškas sugebėjimas iš naujo atkurti ano laikos atmosferą, vietą ir buvusią visuomenę.

Norėtusi žiūrovą lyg ir perspėti kad "LUDWIG" filme nebėra kiek gilesnės prasmės. Tačiau, kaip pūkūs istoriniai gobelenai, filmo visuuma yra gana žavinga. Filmas buvo susuktas kai kurios pilys, kurias Liudvikas II patys pastatė — Herrenchiemsee, Neuschwanstein, Linderhof ir kt.

Nors pats filmo turinys kai kur nesivysto visai logiškai, tačiau žiūrovas jaučia savotišką jausminę sankabą jėgą ypač stiprioje Raimut Berger valdyboje. Liudviko rolėje, būdamas vokiečių aktorius

kalba angliškai su akcentu, bet štai čia gana tinka. Jo vaidmuo yra tikrasis filmo branduolys, kai pereinama nuo jaunuoliško 19 m. gražuolio ir idealizmo į lėbavimą, pamišimą ir mirtį, sulaukus 41 metų.

Filme matome Liudviką visoje grožybėje jo karūnavimo dieną ir išgirstame jo dingus planus, norint palikti mižinišką muzikos lobį, Rich. Wagnerio sukurta, ir fantastišką architektūrą. Kiek vėliau filme matome Liudviko svaiones supliūkusias, sutriuškintas ir vel prazystančias, bet jau pamišėlio fantazijoje.

Jo triumfas pasiekia aukščiausią tašką scenoje, kurioje jis paverčia pilies vidų lyg operos dekoracijomis, įplaukdamas pasakišką laivą tarp vandeny plaukdančių gulbių pasitikti svečių aktorių, kuriam čia irgi skirama fantastiška rolė.

Visconti mėgsta šešėlius, tamsias scenas, dažnai apviečiant vien aktorių veidus, nykstantį liuksus, pamišimą, gražius jaunus vyrus, per daug ištaigingas dekoracijas ir Wagnerio muziką. Ir taip jis kuria filmus su minėtais elementais.

Po Liudviko, stipriausia vaidyba pasireiškia vokiečių Romy Schneider. Josios Austrijos karalienė Elzbeta, kuri gyvenime buvo laikoma gražiausia visoje Europoje, ne tik buvo žavi savo išvaizda, bet ir puikiai perduotų charakteriu. Šešiolikos metų ištėkėjusi už Austrijos karaliaus, savo pusbrolio Pranciškaus Juozapo, ji buvo taipgi Liudviko pusėsėserė ir jam jautė simpatiją.

Wagnerio rolėje anglas Trevor Howard, o jo meilužė Cosima vaidmenį — italė Silvana Mangano — tai vis stambūs tarptautiniai tūzai, pulkūs aktoriai.

Filmas tikrai vyresniesiems, nuo 19 m. amžiaus.

SKIRTINGESNIS —

Vidaus išpuošime—Vidaus išplanavime—Namų įrengime

IŠPARDAVIMAS 2 MĖN. KRAUTUVĖJ ESANČIŲ BALDŲ

Apžiūrėkite mūsų nuostabių baldų, lempų, kilimų, apšvietimo papuošimų ir paveikslų rinkinius. Mes pagelbėsime jums pasirinkti ir pritaikinti baldų apstatymus įsų namams, butui, ar vilai, konservatyviame ar moderniškaime stiliuje.

ROCKWELL FURNITURE COMPANY

2615 W. 63rd St., CHICAGO, ILL. Tel. 925-1711

4721 Main St., Lisle, ILL. Tel. 964-9797

RAY KATCHE (Kacinskis) FURNITURE INTERIORS

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6%

Mokamas už dvejų metų Certifikatų sąskaitas. Minimum \$5,000.00

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS

PIRMAD. IR KETVIRTAD. ANTRAD. IR PENKTAD. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d.

5%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

9 v. r. iki 9 v. v. 9 v. r. iki 5 v. v. Trečiad. uždaryta.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ESKURSIJA Į EUROPA

organizuojama šiais metais rugs. 4-18 d.d., pačiu gražiausiu metu Europoj — praėjus karščiams, prieš rudens žvarbas.

BUS APLANKYTA LONDONAS — PARYŽIUS — ROMA

Ekskursija organizuojama su JAV LB CV pritarimu ir raginimu visiems lietuviams joje dalyvauti.

Europoje ekskursiją globos LB vadovai ar atstovai:

LONDONE — Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga (Z. Juras)

PARYŽIUJE — LB Prancūzijos Krašto Valdybos Pirm. Kun. J. Petrošius

ROMOJE — Prelatas A. Jonušas

Į ekskursijos kainą įskaitoma kelionė lėktuvais, viešbučiai, maistas daugumoje vietų, įdomesnių vietų lankymas (daugumoje su lietuviškais paaiškinimais) ir kt.

Prašykite brošiūros su kainoraščiu ir pilnomis informacijomis. Kelionės kaina bus apie 100 dol. pigesni, negu panašios kelionės, gaunamos per kitas organizacijas.

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE

ROMAS KEZYS, Pres.

2129 Knapp St.

Brooklyn, N. Y. 11229

Tel. (212) 769-3300

Kultūrinė kronika

Lituanistikos Institutas auga

Lituanistikos Instituto prezidiumas praneša, kad Instituto tarybos bei savimo birželio 18 dieną 22 asmenys išrinkti tikraisiais nariais.

Istorijos skyriun išrinkti: dr. Marija Krasauskaitė iš Chicagos, dr. Vladas Krivickas iš Brooklyn, Mass. ir dr. Jonas A. Račkauskas iš Chicagos State universiteto.

Kalbos skyriun: dr. Gordon B. Ford, Jr., Northwestern univ. prof., dr. Janina Rėklaitienė, Univ. of Illinois at Chicago Circle profesorė.

Literatūros skyriun: dr. Birutė Ciplijauskaitė, Univ. of Wisconsin profesorė, Vytautas A. Jonynas iš Montrelio universiteto, dr. Kest. Keblys iš Southfield, Mich., dr. Viktorija Skrupskelytė, Oberlin kolegijos profesorė.

Tautotyros ir kraštotyros skyriun: Elena Bradūnaitė iš Univ. of California, dr. Stasys Goštautas iš Willesley kolegijos, dr. Mind. Nasvytis iš Cleveland State univ., Aleksandras Pakalniškis iš Chicagos, Rimas Paulionis iš Silverthorn Coll. Inst. Toronto, dr. Romas Vaštokas, Trent univ. prof. Ontario, dr. Joana Vaštokienė iš Trent univ. Ontario.

Teisės ir sociologijos skyriun: dr. Antanas Musteikis, D'Youville kolegijos prof. Buffalo, N.Y.

Bibliografijos skyriun: Povilas Gaučys iš Chicagos, Adomas Kantautas iš Univ. of Alberta, Kanadoje, Stasė Vaškienė iš Easton, Pa.

Dabar Lituanistikos institutas turi 87 narius.

IV-sis suvažiavimas įvyks Chicagoje š. m. lapkričio mėn. 22-25 dienomis kartu su II-ju Mokslo ir kūrybos simpoziumu.

Lietuvių dailės paroda Corcoran galerijoje, Washingtone, D.C.

Corcoran galerija yra viena iš stambiausių dailės muziejų Washingtone. Tai pati seniausia privati dailės galerija visoje Amerikoje, pasižyminti tuo, kad renka pačių Lietuvos menininkų darbus, ypač didžiulius turimu 18-to ir 19-to šimtmečio amerikiečių dailininkų darbų stambiu rinkiniu.

Galerija yra pačiame miesto centre, vos tik kelios gatvės nuo Baltųjų Rūmų. Pastatas didelis ir įspūdingas. Prie galerijos veikia ir meno mokykla. Šioje galerijoje nuo rugpjūčio 10 dienos iki rugsėjo 5 dienos (keturias savaites) bus išstatyta daugiau kaip 80 lietuvių dailininkų darbų, kurie užpildys čia tris didžiulius galerijos kambarius pirmame pastato aukšte. Paroda įvyks Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo Washingtone proga.

Su galerijos vadovybe buvo jau šią žiemą pradėta tartis dėl šios lietuvių dailininkų parodos. Galutinai nuspręsta išstatyti dvylikos lietuvių profesionalų dailininkų darbai. Pasirinkta šeši tapytojai ir šeši grafikai, nesiplečiant į jokiais kitas meno formas.

Iš galerijos vadovybei pristatytų lietuvių dailininkų buvo jos atrinkti šie dailininkai: Dalia Alekniene — grafikė; Adomas Galdikas — tapyba; Vytautas Ignas — grafika; Vytautas Jonynas — grafika; Irena Mitkutė — grafika; Zita Sodeikienė — tapyba; Viktoras Petravičius — grafika; Kazys Varnelis — tapyba; Romas

Niekur nėra tokio gero apetito kaip Da'navoje. Čia užtartinasi R. Garūnaitė iš Chicagos (kairėje) ir Silvija Klilingaitė iš Toronto. Šiomet seselių putnamiečių vadovaujama mergaičių stovykla Da'navoje vyks nuo liepos 15 iki liepos 29 d.

Viesulas — grafika; Vytautas Vinkau — tapyba; Viktoras Vizgirda — tapyba; Kazimieras Zoromskis — tapyba.

Galerijos direktorius Roy Slade, atrinkdamas šiuos menininkus, siekė ne tik įvairumo išraiškoje, bet norėjo ir apjungti įvairaus amžiaus ir mokyklinių įtakų lietuvių dailininkus, gyvenančius ir dirbančius Amerikoje.

Galerijos kuratoriai ir mokyklos vadovybė gyvai susidomėjus lietuvių dailininkais, bei žiniomis apie lietuvių meną ir nuoširdžiai rūpinasi parodos pasisekimu.

PLB IV Seimo (rugsėjo 30 — rugsėjo 3) metu PLB sutiko parodą remti, globoti ir įjungti ją į savo kultūrinę programą.

Šiuo metu planuojamas ir jau spaudai baigiamas ruošti 24 puslapių parodos katalogas, kuris vadinis "12 Lithuanian Artists in America". Taip pat užplanuotas parodos proga priėmimas Corcoran galerijos patalpose, kuris įvyks rugsėjo 31 d. vakare nuo 9 iki 11 val.

Ši paroda bus įdomus įvykis lietuvių meno gyvenime Amerikoje, išskirtinis išievoj savo įdomia sudėtimi bei įvairumu. Corcoran galerijos išleistame vasaros parodų kalendoriujė apie parodą šitaip atsiliepiama: "Aplamai paroda žada įvairumą stiliuje ir temoje, tačiau bendrame kolektyve ji reprezentuoja lietuvišką kūrybingumą".

Parodą suorganizavo ir ją rūpinasi trijų žmonių komitetas: Dalia Lukienė, Vida Zubkienė ir architektas Algis Zemašius.

Ant. Petrikonio paroda

Šio mūsų dailininko tapybos paroda šiuo metu vyksta The Covenant Club galerijoje, 10 North Dearborn St., Chicagoje. Parodoj išstatyta 37 paveikslai, tapyti aliejiniiais, akriliniiais, pasteliniiais ir akvareliniais dažais. Paroda galerijoje vyks iki liepos 20d.

14 ŠIMTU 14 ĮVAIRIAUSIŲ JUOKU

Ir "Linksmos Dainos" (eilelėšėliai). Abi knygos už \$2.50

JUOZAS RAKUS, 301 Ocean Dr., Miami Beach, Fla. 33139

IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI

30% iki 50% nuolaida

Galima pirkti dalimis ir išmokėtina! SOUTHWEST FURNITURE CO. 6200 S. Western — Tel. GE 6-4421

10% — 20% — 30% pigiau mokėtis už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 WEST 95th Street Chicago, Illinois Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

Visa Jono Aisčio poezija

Kaip žinome, vienas ryškiausių poetų lietuvių literatūroje Jonas Aistis mirė birželio 13 d. Washingtone. Tačiau visa jo poezija jau anksčiau buvo sutelkta vienoje 420 psl. knygoje ir "Romuvos" leidyklos išleista 1961 m. New York "Poezijos" vardu. Kol dar galima šią knygą gauti, reikėtų visiems mūsų literatūros bičiuliams išnaudoti progą ir ją įsigyti. Jono Aisčio "Poezijos" sutelktinio tomo kaina 6 dol. Galima

gauti ir užsisakyti "Drauge" šiuo adresu: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

SUNYKO DICKENSISKI FILMAI

Londono Doughty gatvėje yra Dickenso namai, kurie turi rūši, o jame buvo sudėta visokios su tuo rašytoju susijusios medžiagos. Namus globoja Dickenso vardo draugijos moterys.

Dabar sumanyta pažiūrėti, kas iš tiesų yra tame rūsyje. Žinoma, kad prieš antrąjį pasaulinį karą ten buvo padėti ir kurie pirmieji pagal Dickenso kūrinis pasta-

tytieji filmai — 1923 m. pagamintasis "Oliveras Twistas" su Jackiu Cooganu, iš trisdešimtyjų metų "Senienų krautuvė" ir kai kurie kiti, tarp jų gal vienas kitas dar ir nebylusis. Deja, vargo turėta su storumis plieninėmis rūšio durimis. Kadangi jau kelios dešimtys metų durų nedarinėjo, tai jos užrūdijo, ir nei pirmyn, nei atgal. Galvota sprogdinti dinamitu, bet sulaukė baimė, kad nebaigtų subyrėti už tų durų sudėtieji turtai. Dėl to gręžta, piauštyta, šiaip taip pasisėkė įeiti, bet filmai, pasirodo, jau sunykę, ir iš viso jokio sveiko daikto nebėra.

Filmus labai norėjo gauti britų nacionalinis archyvas.

SPAUDOS DRAUDIMO LAIKŲ KULTŪRININKAS

Šiomet liepos 2 d. sueina 40 m., kai Raudėnuose, Šiauliu apskr., mirė kun. Kazimieras Pakalniškis, spaudoje daugiau žinomas Dėdės Atanazo vardu. Jis buvo "Zemaičių ir Lietuvos Apžvalgos" redaktorius, publicistas, rašytojas. Mokėsi Liepojoje, Petrapilio kunigų seminarijoje. Į šventintas kunigu 1889 m. Dabavosi Mosėdyje, Akmenėje, Žvingiuose, Raudėnuose. Aktyvus patriotas nuo pat seminarijos laikų. Dar 1888 m. buvo vienas iš organizatorių Lietuvos mylėtojų draugijos, paskui Šv. Kazimiero spaudos draugijos. Rašė ir beletristinius dalykus Tėvynės Sargui, Žinyčiai, Dinvai-Zinynei ir kt. Visa eilė jo raštų išėjo atskirais leidiniais. Paskelbė savo atsiminimus iš I Pasaulinio karo — Vokiečių-rusų karės užrašai.

EKUMENINIO INSTITUTO DIREKTORĖ

Cenacle vienuolijos narė sesuo

Marija Hennessey paskirta Bostono teologijos instituto direktore. Tas institutas yra ekumeninė mokslo įstaiga, apjungianti aštuonias seminarias ir teologines katalikų ir protestantų mokyklas, įskaitant ir Sv. Jono seminariją, Bostono kolegijos teologijos skyrių ir Weston kolegiją.

PASITEIRAUKITE PAS MUS JEI GALVOJATE PIRKTI NAMĄ!

- ✓ Low Rates
- ✓ Minimum Expenses
- ✓ We pay 3 1/4 % on escrow accounts

6% — 2 year certificates (Min. \$5,000)

5 1/4 % — 1 year certificates (Min. \$1,000)

NUOŠIMČIAI IŠMOKAMI KAS MENESĮ

Member F.R.I.C. Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th Court, Cicero, Illinois 60630 — Phone (312) 656-6330
Open Mon. 9-5; Tues., Thurs., Fri. 9-6; Sat. 9-1; Closed Wed.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7257
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TEVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNHALL 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS
6345 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAKINOMAS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškos Kopyčios:

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741-2

Laidotuvių Direktorai

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET

Tel. RTpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill.

Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1133-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL.

Tel. OLYmpie 2-1003

"GOOD NEWS" BULLETIN

"Increased earnings" for all new and existing certificate savings accounts at Standard Federal Savings goes into effect on July 1, 1973.

This means our 6% savings certificate will now yield 6.27% annually on interest compounded daily for one year.

For customers of our 5 3/4% savings certificate, the yield increases to 6% on interest compounded daily during a one-year period.

Customers of our 5 1/4% Savings certificate will earn 5.47% on interest compounded daily for one year.

These new top yields are reason enough to save with us.

Standard Federal Savings. Looking out for your interest since

1909.

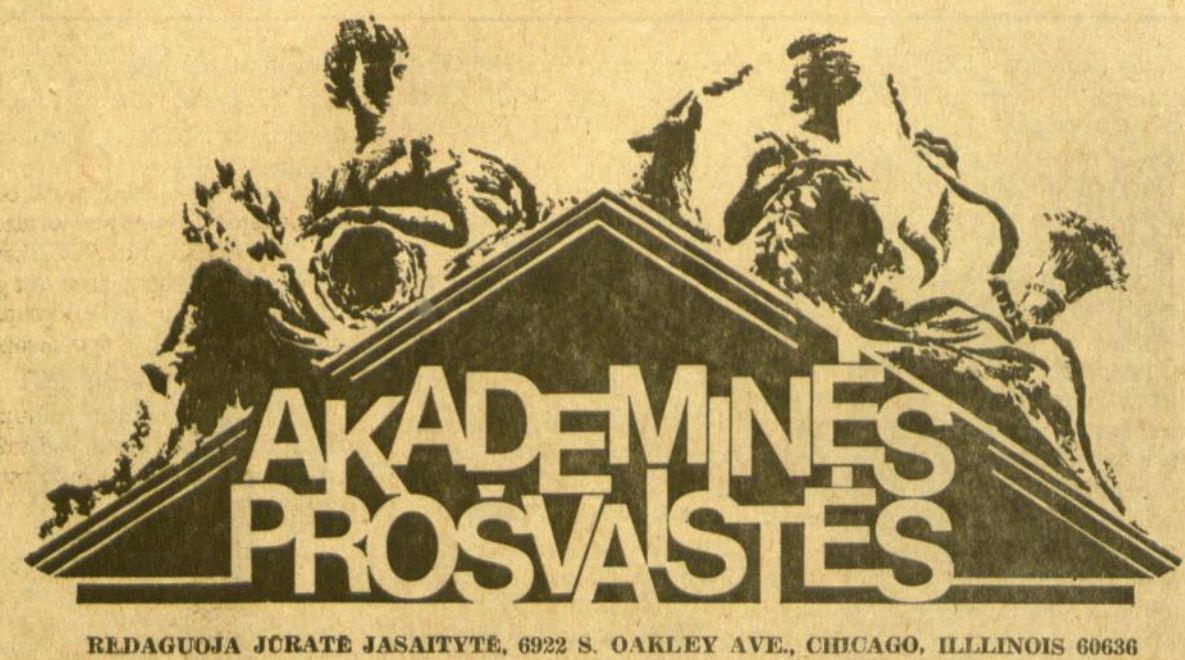
AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO/CHICAGO, ILLINOIS

HOURS
MON., TUES., THURS., FRI.
9 A.M. TO 8 P.M.
SAT. 9 A.M. — 12 NOON
WEDNESDAY
NO BUSINESS TRANSACTED

PHONE 847-1140

INTEREST COMPOUNDED DAILY ON ALL CERTIFICATE ACCOUNTS / Deposits received by the 10th of the month earn interest from the 1st if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th earn from date of receipt.

REDAGUOJA JŪRATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

Lygiai metai

Praėjo lygiai metai nuo tos dienos, kai Chicago suvažiojo laisvojo pasaulio lietuvių jaunimas II Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso atidarymui. Suvažiojo ne tik pramogauti, bet ir paskirti nemažai laiko rimtiems svarstytiems, gvildinti lietuvių jaunimo ateities susiorganizavimo klausimus.

Kongresui ruošiantis, lietuvių visuomenė kėlė paties Kongreso naudingumo bei reikalingumo klausimą. Kongreso rengėjai tada nesirijo klausimų atsakyti. Prašė visuomenės palaikyti vienerius ar dvejus metus, nes sunku yra įvykdyti įvertinti, jei jis yra ruošiamas ilgalaikiui tikslui pasiekti.

Praėjus vieneriems metams, galime po truputį pradėti gvildinti tuos įvykius, tas mintis, kurios dėka II Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso pradeda reikštis lietuvių visuomeniniame gyvenime.

Kiek ir kaip bus įgyvendinti kiti II PLJK nutarimai ir užsimojimai, dabar spėlioti dar būtų netikslu. Bet vienas darbas yra tikrai atliktas, būtent Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių centro įsteigimas, Chicagoje.

Skaitant II Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso nutarimus, išryškėja ir šio Ryšių centro tikslas, jo uždaviniai.

„Jaunimo kongresas pageidauja — sudaryti pagrindinį ryšių centrą, kuris rūpintųsi:

- informacijos apie lietuvių padėtį surinkimu ir sklaidimu gyvenamųjų kraštų spaudoje, radijuje ir televizijoje;
- informacijos sklaidimu lietuvių jaunimo tarpe knygomis, plokštelėmis ir aplinkraščiais;
- prieinamiausių sąlygų sudarymu enciklopedijoms ir kitoms knygoms platinti;
- naujo informacinio leidinio ruošimu ir platinimu lietuvių jaunimo tarpe;
- atsikrose vietovėse organizavimu ryšių vienetų, kurie informuoja pagrindinį centrą;
- paskirų kraštų lietuvių apriūpintu tikybinių apeigų reikmenimis (Pvz.: giesmėmis, maldomis ir t. t.);
- duomenų rinkimu apie atskirų kraštų lietuvių darbus bei pasiekimus;
- okupuotos Lietuvos informavimu apie išeivijos lietuvių pastangas per laisvojo pasaulio informacinius šaltinius.

Uždaviniai nelegvi, tačiau kiekvienas iš jų yra būtinas bendro tikslo pilnutiniam išvystymui. Kaip ir kiekvieno tikslo siekime, taip ir šiame uždavinyje Ryšių centro vadovybė suplanavo darbo eilės skalę. Pirmoje vietoje buvo pradėta rūpintis informacinio leidinio paruošimu ir platinimu lietuvių jaunimo tarpe. Taip ir gimė „Pasaulio lietuvių jaunimas“. Žurnalo išėjo tik vienas numeris. Už kelių dienų pasirodys antras. Žurnalo pirmojo numerio tiražas siekė 3,000, antrojo numerio pakilo iki 4,000.

Žurnalo redakciją sudaro jaunimas. Jaunimas ir žurnalo puslapius priraso, juos ir iliustruoja. Žurnalo pagrindinis tikslas yra ne tik informuoti lietuvių jaunimą apie jaunimo veiklą, bet ryškinti ir jaunimo nuomones bei nuotaikas, supažindinti jaunimą su bendra lietuvių visuomenės veikla. Sunku iš pirmųjų žurnalo numerių spręsti, ar žurnalas pasiekia tai, ką buvo užsimojęs. Visam reikia laiko, užtruks ir čia, kol „Pasaulio lietuvių jaunimas“ pasieks tam tikrą, jau priimtina tobulybės laipsnį.

Taigi, realiai išvysčius žurnalo kryptį ir tikslus, jame turės talkintis visi Ryšių centro uždaviniai. Žurnalas yra pati svarbiausia ir

pati reikšmingiausia PLJS Ryšių centro dalis.

Žurnalo puslapiuose skaitytojai yra skatinami išgyti ir perskaityti recenzuojamas knygas, įvairias plokšteles. Čia jau yra vykdomas ir kitas Ryšių centro uždavinys.

Sunku būtų surašyti visa tai, ką Ryšių centras jau yra atlikęs. Nutarimų, uždavinių įvykdymui yra surašyta daug planų. Visą, iš karto yra neįmanoma aprėpti. Tai pastebėjo ir Ryšių centro vadovybė. Patačius žurnalą ant kojų, bus galima pradėti ir kitus uždavinius realizuoti. Tik po truputį darbo bei pastangų įdėti į kiekvieną užsimojimą būtų bergėžias laiko gaišinimas. Niekas per vieną dieną neatsitinka, net ir Dievui reikėjo šešių dienų pasauliui sukurti.

J. Jasaitytė

Įdomi popietė

A. Rukšėno knygos pristatymas Jaunimo centre, gegužės 20

Kambarys paskendęs tamsoje. Kur-ne-kur spinksi žvakės. Langai apdengti juodom užuolaidomis su raudonom juostomis. Girdima Ciurlonio „Jūra“. Apilinka žada įdomybė.

Ant paaugstinimo susėda keturi asmenys. Pasigirsta žodžiai, perduoda neaiškios ateities gresmė, minga laukimą. Pristatomi žvaizdių šviesa apšviesti asmenys: Brūtenis Veitas, inžinierius, Bostono komiteto Simo Kudirkos atveju iširti narys. Jo dėka šia

dieną buvo galima susirinkti. Jis uždegė degtuką, kuris buvo gaisro pradžia. Birutė Vaičiūngytė, studentė, aktyvi Bostono komiteto Simo Kudirkos atveju iširti narė. Dr. Viktoras Stankus, odontologas, draugas, gyvenimo stebėtojas, kuris matė realybę virstantį sapną. Algis Rukšėnas, knygos „DAY of SHAME“ autorius. Susirinko žmonės, jauni ir seni, susipažinti su šios knygos autoriumi. Susirinko į Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių

Algis Rukšėnas, knygos „Day of Shame“ autorius. Nuotr. K. Norvilas

Studentai ateitininkai stovykla

Studentų Ateitininkų sąjungos stovykla vyks nuo š.m. rugpjūčio mėn. 26 d. iki rugsėjo mėn. 3 dienos Dainavos stovyklavietėje. Norint daugiau informacijų, prašome rašyti SAS Centro valdybai šiuo adresu:

SAS Centro Valdyba
— Vytas Narutis
6441 S. Washtenaw
Chicago, Illinois 60629

Š. A. L. S. S. gyvuojal

Per praėjusius mokslo metus buvo įsteigti septyni Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos skyriai įvairiuose Šiaurės Amerikos universitetuose.

Notre Dame Universitete skyrius turi 30 narių, kurių tik trys kalba lietuviškai. Skyrius įsteigė Lithuanian Liberation Front, sukurė Vasario 16-tosios parodėlę.

University of Detroit skyrius turi 10 narių. Nariai rūpinasi lietuviškų knygų telkimu bibliotekon ir yra suorganizavę tautodailės parodą.

University of Michigan narių skaičius svyruoja tarp 20 ir 25. Nariai lanko įvairius susirinkimus ir jų svajonė — įsteigti lietuvių kalbos kursus.

Seši Purdue lietuviai studentai ieško kitų ir save panašių. Jei kas tokių pažintumėte prašome pranešti Š.A.L.S.S. Centro valdybai.

Pasirodymai Vasario 16-tosios proga, įvairūs susirinkimai, sveiktinčių supažindinimas su Lietuva apgaubia University of Windsor lietuvių studentų veiklą. Skyrius narių turi apie 20.

University of Toronto skyrius yra didžiausias skaičiumi — 200 narių. Jų veiklą apima žiniaraščių redagavimas ir platinimas, susirinkimus ir balukus.

Naujai įsteigtas Cleveland State University skyrius spėjo sutelkti 50 narių, yra suruošęs parodą bei eilę susirinkimų.

Jei atsirastų studentų, kurie norėtų sužinoti daugiau apie Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos skyrių veiklą ar norėtų savo steigti, prašome rašyti Š.A.L.S.S. Centro valdybai šiuo adresu arba skambinti duotu telefonu:

Š.A.L.S.S.
— Rimas Aukštuolis
2523 Chardon Road
Richmond Hills, Ohio 44123
tel.: 216 — 481-9928

centro ruošiamą Algio Rukšėno knygos „DAY of SHAME“ pristatymą.

Birutė Vaičiūngytė ir Brūtenis Veitas pristatė paties įvykio apžvalgą. Priminė tai, kas vyko tą siaubingą dieną. Papasakojo, kaip Algis Rukšėnas buvo pakviestas parašyti knygą apie Simo Kudirkos tragediją.

Prabilo pats knygos autorius, pasakodamas savo sielvartą ir nežinia, jautriai aiškino, kaip nutarė mesti darbą UPI agentūroje ir važiuoti Bostono knygos rašyti.

Dr. Viktoras Stankus, kuris kartu su A. Rukšėnu praleido eilę mėnesių knygos rašymo metu, skaidrėmis pristatė autorių dieną po dienos. Parodė vakarinio darbo ilgą valandą ir inspiracijos ieškojimo tvankias dienas.

Pats autorius papasakojo apie knygos pardavimą leidyklai, apie džiaugsmus ir sunkumus, prisiimušiant amerikiečių visuomenėje. Atsakius į keletą klausimų, buvo platinama knyga. Autorius su svečiais šnekučiavosi, pasirašinėjo knygoje.

Popietė buvo įdomi. Laisva, nesuvaržyta nuotaika apjungė visus ir tikrai davė gerą progą susipažinti su jaunuoliu, kuris tiek daug padarė.

Dalyvis

Londono (iš Kanadas) mergaičių kvartetas „Rasa“ atlieka programą „Margučio“ gegužinėje, Chicagoje, gegužės 28. Iš kairės: Remigija Bliskytė, Irena Jakubaitytė, Vida Petrašiūnaitė, Liucija Petrašiūnaitė. Nuotr. L. Regio

Straipsnio konkursas

„Laiškai Lietuviams“ skelbia straipsnio konkursą, tema „Kas padeda ir kas kenkia išlikti lietuviškajai išeivijai.“ Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slaptyvardžiu ir, įdėjus tikrąjį autoriaus pavardę, adresu bei telefonu atskirame vokelyje, atsiųstas iki šių metų gruodžio mėn. 15 dienos šiuo adresu:

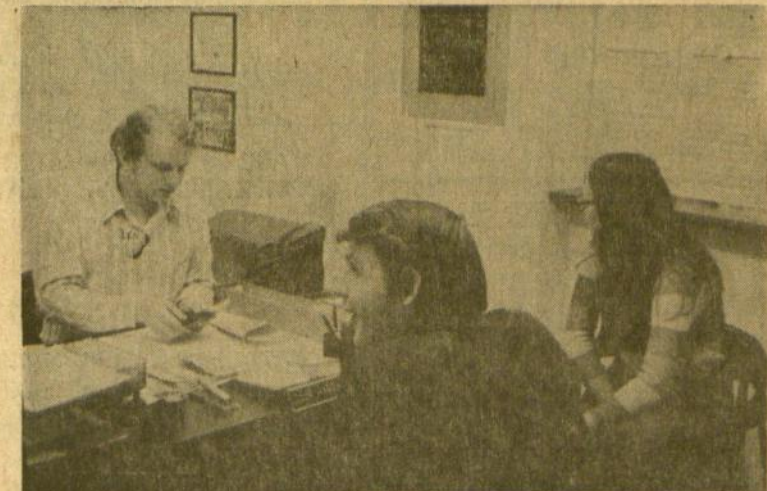
Laiškai Lietuviams
2345 W. 56th Street
Chicago, Illinois 60636

Konkursui prisiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami „Laiškuose Lietuviams.“

Už geriausius straipsnius skiriamos penkios premijos: I—150 dol., II—100 dol., III—75 dol., IV—50 dol., V—25 dol. Premijų mecenatai: dr. Leonas Kriaučeliūnas — 200 dol., Vincas ir Ona Kuliešiai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol. ir dr. Ferdinandas Kaunas — 50 dol.

Ramutė Drūtytė, ši mėnesį gavusi Illinois universiteto pedagoginių mokslų baigimo diplomą. Mokytojaus Nekalto Pras. par. mokykloje, Chicagoje. Pedagoginio lituanistikos instituto neakivaizdiname skyriuje pasireiškė taip gabi ir uoli studentė, kad pakviesta dir. Ign. Serapino asistente. Apie ją plačiau buvo „Draugo“ birž. 18 d. n-ry.

Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos Centro valdybos dalis. Iš kairės į dešinę: Gintaras Taoras, Rimas Aukštuolis — pirmininkas ir Marytė Idzelytė. Nuotr. V. Žagarakis

Kviečiame jaunimą konkurse dalyvauti. Praėjusių metų konkursas parodė, kad jaunimas gali puikiai konkuruoti su vyresniaisiais — iš penkių premijų tris laimėjo jaunuolės: Marija Eivaitė, Gabija Juozapavičiūtė ir Roma Olšauskaitė.

Fotografams dėmesio!

Lietuvių jaunimas yra skatinamas dalyvauti Lietuvių Foto archyvo konkurse. Konkurse gali dalyvauti lietuviai fotografai nevyresni kaip 30 metų amžiaus. Konkurse bus dvi nuotraukų grupės: juoda — balta ir spalvota. Juoda — balta nuotraukos turi būti paties fotografo išryškintos, o spalvotos gali būti pagamintos ir laboratorijoje.

Nuotraukos turi būti 5x7 colių didumo ir priklijuotos prie kartono. Kitoje pusėje turi būti užrašytas dalyvio vardas, pavardė, adresas ir nuotraukos pavadinimas. Su eksponatais reikia pristatyti ir nuotraukų duplikatus, kurie bus naudojami spaudai. Kiekvienas dalyvis gali pateikti ne daugiau kaip 10 nuotraukų, bet galima ir mažiau.

Premijos bus skiriamos tik jaunimui (iki 30 m.), bet parodoje gali dalyvauti ir vyresnieji. Siunčiant nuotraukas, reikia būtinai pažymėti ir dalyvio amžių.

Už geriausius darbus skiriamos pinigines premijos:

- I—350 dol. (mecenatai dr. St. ir Milda Budriai);
- II—250 dol. (mecenatas dr. Giniotis);
- III—150 dol. (mecenatas dr. A. Kurgonas).

Paroda bus 1973 m. lapkričio mėn., 17—25 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Nuotraukas reikia pristatyti iki lapkričio mėn. 10 d. šiuo adresu: A. Kezys, S.J.

2345 West 56th Street
Chicago, Illinois 60636

Parodos proga bus išleistas foto albumas, kuriame bus įdėtos rinktinės nuotraukos iš paskutinių lietuvių fotografų parodos, buvusios II PLJ Kongreso metu

Chicagoje. Kitais metais bus išleistas albumas su šių metų parodos rinktiniais darbais.

Regina Bagdonienė

Regina Bagdonienė — socialinių mokslų magistrė

1973 m. birželio 8 d. Regina Jūratė Bagdonienė sėkmingai baigė Chicago un-to The School of Social Service Administration ir gavo magistrės laipsnį.

Regina jau nuo seniau pažįstama ir lietuviškam veikime (priklauso Lietuvos Dukterų draugijai), todėl jos mokslo pasiekimai džiaugiasi ne tik sava šeima, bet ir visa Chicago lietuvių bendruomenė. Kalbant apie jos šeimą, jos vyras Jonas irgi aktyviai dalyvauja lietuvių gyvenime — yra baigęs tą pačią mokyklą prieš 3 metus irgi magistro laipsnį. Vyras ir žmona, abu magistrai, augina Raimondą 8 m. ir Paulių 5 m., kurie, tikimės išaugs lietuviškais „magistrais“. Raimondas jau pradėjo to siekti Kristijono Donelaičio mokykloje.

Regina 1960 m. baigė socialogiją bakalaurato laipsniu De Paul un-te. Po to 10 m. dirbo praktišką savo srities darbą Chicago Viešosios Pagalbos (Public Aid) departamente, eidama įvairias atsakingas pareigas (administratore, prižiūrėtojos). 1971 m. iš savo darbovietės gavo stipendiją testuoti mokslą Chicago un-te ir savo studijas šįmet labai sėkmingai užbaigė.

Mūsų lietuviškos visuomenės labdaros veikėjams veiks kasdien tenka narpliotis painiuose viešosios socialinės pagalbos klausimuose. Geros valios neužtenka. Profesiniai patarimai arba net socialiniai kursai, mūsų labdarybės veikėjams yra būtini. Štai kodėl daug vilčių dedame į šią lietuviškai susipratusių, profesinių aukštai paruoštą šeimą, drauge nepaprastai džiaugdamesi ir sveikindami sesę Reginę — jos mokslo ir tarmybės progrose, linkėdami jai ir visai šeimai visokeriopos Dievo palaimos. F. G.